

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

DĚTI A MLÁDEŽ

—

ANALÝZA POTŘEB

Duben 2012

Vypracovala: Mgr. Petra Dobiášová

OBSAH

1.	INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT.....	3
2.	INFORMACE O SLEDOVANÉ LOKALITĚ.....	5
2.1.	Poloha města v rámci Středočeského kraje.....	5
2.2.	Informace o městě.....	6
2.3.	Seznam základních a středních škol	7
3.	HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ.....	8
4.	DETAILNÍ ANALÝZA KVALITATIVNÍ ČÁSTI PROJEKTU – POPIS STÁVAJÍCÍ SITUACE A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ.....	11
3.1.	Asociace s lokalitou.....	11
3.2.	Vnímané problémy, nedostatky města	13
3.3.	Problémy dětí a mládeže ve sledované lokalitě	14
3.4.	Problematika volnočasových aktivit	15
3.5.	Výskyt sociálně patologických jevů mezi berounskou mládeží	18
3.6.	Potřeby dětí a mládeže ohrožených sociálně patologickými jevy.....	20
3.7.	Chybějící sociální služby ve městě	23
3.8.	Informovanost, komunikace.....	24
4.	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ REALIZOVANÉ MEZI BEROUNSKOUM MLÁDEŽÍ.....	26
4.1.	Struktura vzorku	26
4.2.	Volný čas a volnočasové aktivity	27
4.3.	Negativní jevy	32
4.4.	Problémy města.....	38
4.5.	Priority města očima mladých lidí	40
4.6.	Subjektivně vnímaná míra bezpečnosti ve městě	41
4.7.	Informační kanály	43
4.8.	Použitý dotazník.....	44
5.	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	47

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

1. INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT

Poznatky shrnují výsledky ze třech skupinových diskusí s náhodně vybranými žáky devátých tříd ZŠ v Berouně, jedné skupinové diskuse s vybranými studenty SOŠ a SOU Hlinky, a se 7 rozhovorů s těmi, kteří s mládeží v dané lokalitě pracují.

Rozhovory jsme realizovali s těmi, kteří s dětmi a mládeží pracují v zájmových organizacích, případně se s dětmi setkávají jako se svými klienty (konkrétně se jednalo o zástupce pedagogicko-psychologické poradny, zástupce sociálních kurátorů a OSPOD, výchovného poradce a poskytovatele sociálních služeb.) Podle našeho názoru, nám tito lidé mohou velice dobře zprostředkovat problémy a potřeby dětí a mládeže ve sledovaných lokalitách.

Na kvalitativní část šetření jsme následně navázali reprezentativním dotazníkovým šetřením, v rámci kterého jsme oslovili 150 mladých lidí ve věku 14 – 19 let.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU

- Zmapování potřeb teenagerů ve sledované lokalitě se zaměřením na jejich volnočasové aktivity.
- Získání informací na téma šikany, např. zda mají žáci základních a středních škol povědomost o tomto problému, zda se šikanou setkali a zda vědí, na koho se v případě těchto problémů mají obrátit apod.
- Získání základních informací o případných zvyklostech v užívání návykových látek mezi sledovanou generací, s důrazem na tabákové výrobky, na alkohol, na marihuanu či pervitin.
- Popis problémů, s kterými se sledovaní jedinci ve svém životě potýkají a popis toho, jak tyto případné problémy v současné době řeší.

Zpráva byla zpracována pro potřeby komunitního plánování sociálních služeb v Berouně v rámci projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“.

2. INFORMACE O SLEDOVANÉ LOKALITĚ

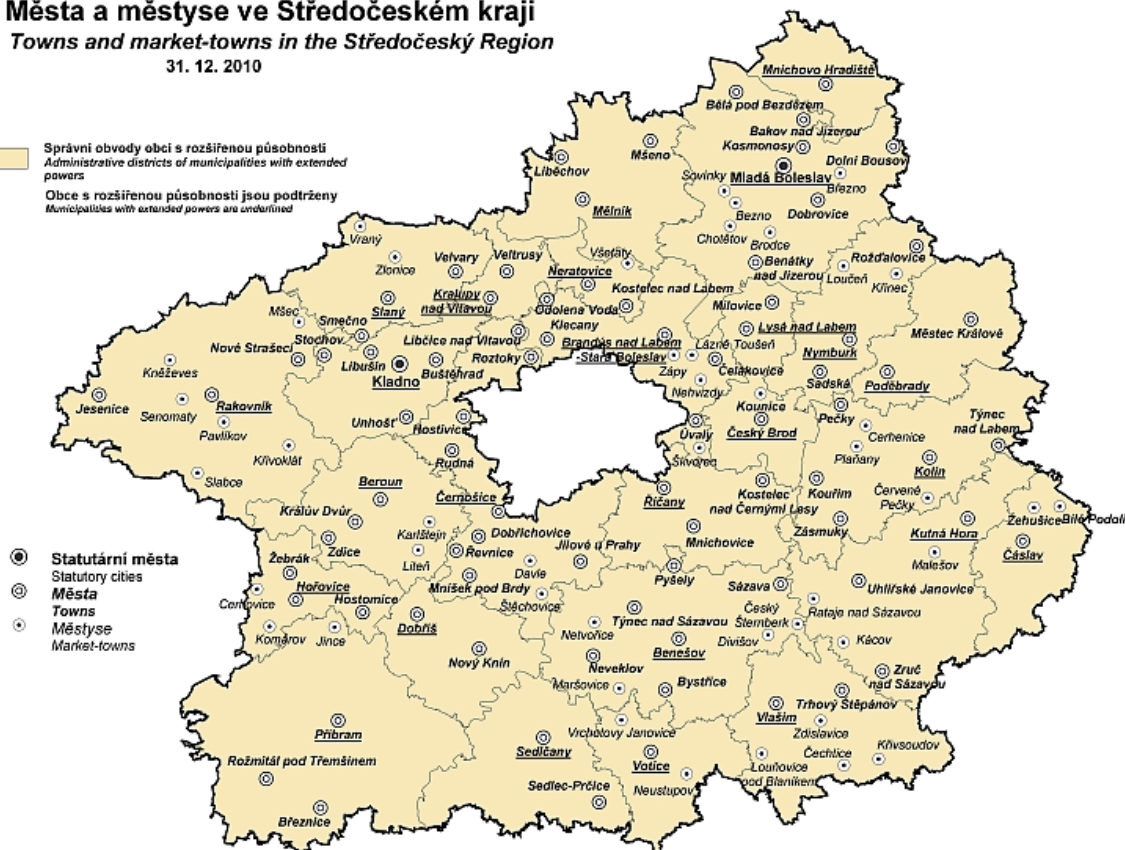
2.1. Poloha města v rámci Středočeského kraje

Beroun je jedním z 10 bývalých okresních měst Středočeského kraje. V současné době vykonává přenesenou státní správu jako obec s rozšířenou pravomocí zhruba na polovině území bývalého okresu (zbytek spadá pod obec Hořovice). Správní obvod Beroun leží v západní části Středočeského kraje. Sousedí s obvodem Hořovice, Rakovník, Kladno, Černošice a Dobříš.

Města a městyse ve Středočeském kraji Towns and market-towns in the Středočeský Region

31. 12. 2010

Správní obvody obcí s rozšířenou působností
Administrative districts of municipalities with extended powers
 Obce s rozšířenou působností jsou podtrženy
Municipalities with extended powers are underlined

Město Beroun je důležitým komunikačním uzlem. Prochází jím dálnice D5 ve směru Praha - Plzeň - Rozvadov, která umožňuje rychlé spojení s hlavním městem a ruzyňským letištěm a na západě pak s hraničním přejezdem do Německa. Hlavní směry železničních tratí vedou na Prahu, Plzeň, Příbram a Rakovník. Autobusové linky jezdí nejčastěji do Prahy, další spoje směřují na Plzeň, Kladno nebo Příbram.

Počet obyvatel města: 18 741 (březen 2011)

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

2.2. Informace o městě

Beroun je svým strategickým umístěním na spojnici Prahy a Plzně již od středověku významnou křižovatkou, místem obchodu i výroby. Po zavedení rychlého spojení s Prahou po dálnici D5 se čím dále tím více stává i součástí příměstské oblasti české metropole, odkud lidé dojíždějí pracovat do Prahy (Beroun – Praha 31 km).

Okolní krajina

Beroun je umístěn v kopcovité krajině na rozhraní chráněných krajinných oblastí Českého krasu a Křivoklátska. Spolu s jeho historickými památkami (jejichž četnost vedla k vyhlášení historického jádra města městskou památkovou zónou v roce 1992) to z něj činí i významné východisko turistických cest. Téměř 40 % území zaujímají lesy, což je třetí nejvyšší podíl v kraji.

Významné kulturní události

Celostátní význam mají také každoročně pořádané hrnčířské trhy. Známý je i mezinárodní hudební festival Tallichův Beroun.

Prostředí města

Životní prostředí ve městě bylo v minulosti výrazně ovlivněno intenzivní průmyslovou výrobou v Berouně a jeho okolí. Důsledkem někdejší průmyslové výroby je však dodnes narušený vzhled některých lokalit města. Ve městě se jedná například o prostor bývalého závodu Tiba, okolí nádraží včetně dnes již nepoužívaných nákladových prostor a lokality, kde se nacházejí další dnes již nevyužívané objekty (např. Hobex apod.). Tyto lokality jsou nejenom neestetické a kazí ráz města, ale v momentě, kdy se stanou opuštěné a volně přístupné, na sebe automaticky váží další problémy, mezi které patří například tendence ke vzniku sociálně problémových míst s vyšší koncentrací osob sociálně nepřízpůsobivých.

2.3. Seznam základních a středních škol

Základní školy Beroun - zřizovatel město Beroun
Jungmannova základní škola Beroun
Plzeňská ulice čp. 30, 266 01 Beroun
2. základní škola a mateřská škola, Beroun, Preislerova 1335
Preislerova 1335, 266 35 Beroun - Město
Základní škola Beroun, Wagnerovo náměstí 458
Wagnerovo náměstí 458, 266 01 Beroun
Základní škola, Beroun - Závodí, Komenského 249
Komenského 249, 266 01 Beroun - Závodí
Základní školy - zřizovatel Středočeský kraj
Základní škola a Praktická škola, Beroun, Karla Čapka 1457
Karla Čapka 1457, 266 01 Beroun
Střední školy Beroun - zřizovatel Středočeský kraj
Gymnázium Joachima Barranda, Beroun, Talichova 824
Talichova 824, 266 01 Beroun
Obchodní akademie, Střední pedagogická škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Beroun, U Stadionu 486
U Stadionu 486, 266 37 Beroun
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Beroun - Hlinky, Okružní 1404
Okružní 1404, 266 73 Beroun
Střední zdravotnická škola, Beroun, Mládeže 1102
Mládeže 1102, 266 01 Beroun
Střední školy Beroun - soukromý zřizovatel
Soukromá střední odborná škola cestovního ruchu Beroun
Tovární 66, 266 01 Beroun
Manažerská akademie, soukromá střední škola
U Stadionu 787, 266 01 Beroun

3. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

- Výsledky výzkumu ukázaly, že tak jako ve většině obcí naší republiky, i v daných lokalitách je jakákoliv **podpora volnočasových aktivit mládeže velmi důležitá**.
- Pokud se zaměříme na organizované aktivity – zájmové kroužky, i v těchto lokalitách se nám potvrdila známá skutečnost, že **s rostoucím věkem sledovaných dětí klesá zájem o tyto aktivity**.
- Pokud se již **starší děti**, tedy žáci vyšších ročníků druhého stupně základních škol a starší, rozhodnou organizované zájmové aktivitě věnovat, **očekávají, že tato aktivita bude kvalitní** - vyžadují nejen důvěryhodného a profesionálního vedoucího, ale pro danou aktivitu i kvalitní zázemí.
- Je samozřejmě velmi problematické realizovat organizované volnočasové aktivity pro ty, kteří se žádných organizovaných aktivit neúčastní. Proto **především stoupá důležitost zřizování volnočasových areálů a sportovních hřišť**. Děti a mládež mají **potřebu se scházet**, a pokud se jim nabídne prostor, kde se budou moci i **sportovně realizovat**, nabídne se jim tím i něco navíc, než jen povídání si a procházení se, dostanou více podnětů. Eliminuje se tak i jejich posedávání na lavičkách a potulování se po městě, které je ve sledovaných lokalitách nejčastější činností dětí a mládeže po ukončení školního vyučování. Mladí lidé projevují zájem především o **prostor pro „kolečkové“ sporty**, konkrétně především o cyklotrasy, o trasy pro in-line bruslení, skate park, crossové trasy apod.
- Mladí lidé by také, dle výsledků šetření, uvítali **chráněný prostor** (tedy klubovnu apod.) umožňující smysluplné trávení volného času. Přítomnost dospělé osoby, které mohou děti a mládež důvěřovat, sami oslovení považovali za přínosnou. V dané lokalitě tuto funkci pro určitou část mladých lidí může plnit nízkoprahové zařízení.
- Dotazování často uváděli také svou potřebu nejen sportovního, ale i **kulturního vyžití** – v ve městě mladým lidem **chybí divadlo a jiné kulturní či hudební akce** zaměřené na námi sledovanou skupinu.
- **Drogy**, především marihuana, ani **alkohol** není již pro žáky osmých a devátých tříd nic neznámého. Většina z nich ví, kde a jak zakoupit alkoholické nápoje (večerky, herny, benzínky apod.). Stejně je to i v případě marihuany. Tyto děti mají povědomí, kde a za kolik se dá sehnat.
- **První zkušenosti s alkoholem a cigaretami mladí lidé nasbírají ve většině případů do svých 15 let**. Alkohol i cigarety považuje berounská mládež za naprosto běžné společenské jevy.
- Z šetření vyplynulo, že v tomto věku také mladí lidé získávají své první zkušenosti s marihuanou, jedná se však spíše o jednorázové experimentování. Užívání jiných, tzv. tvrdých drog respondenti pak již vnímali jako velký problém.
- Se **šikanou** se děti a mladí lidé setkávají, a to především ve **školním prostředí**. Častější než fyzická šikana je šikana psychická.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- **Dotazovaní uváděli jako největší aktuální problém města rómské spoluobčany.** V této souvislosti se velmi často objevovaly komentáře s rasistickým podtextem.
- Jako další problém města, který však z prvním jmenovaným problémem úzce souvisí, je **problematika subjektivně vnímaného pocitu bezpečí mladých lidí ve městě.** Mezi pocitově nejméně bezpečné lokality patří **berounské sídliště**, tedy místo, kde se v současné době vyskytuje značná část berounského rómského obyvatelstva. Dále to je **berounské nádraží** a **okolí supermarketů**, místa, kde se ve vyšší míře vyskytují osoby bez přístřeší.
- Mezi další „méně bezpečná“ místa pak patří parky, podchody, odlehlé ulice, tyto místa však obecně vždy vyvolávají v mladých lidech obecně pocity nejistoty a nebezpečí.
- Zajímavé je **rozdílné vnímání rómské a bezdomovecké problematiky.** Problém rómského obyvatelstva by mladí lidé řešili především sankcemi a represemi, oproti tomu jako řešení problému bezdomovců navrhovali především různé formy pomoci – a to zajištění azylového ubytování, pracovních příležitostí apod.

- V oblasti **sociálních a zdravotních služeb město postrádá:**
  - ambulanci dětského psychiatra;
  - ambulanci dětského psychologa;
  - zkušené mediátory;
  - širší nabídku rodinného poradenství;
  - školní psychology při každé ZŠ.

SWOT ANALÝZA

<p>SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příroda a okolí • Zájem pověřených osob o problematiku dětí a mládeže • Komunitní plánování v regionu 	<p>SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chybí multifunkční venkovní prostory pro trávení volného času dětí a mládeže • Absence kulturních akcí zaměřených na sledovanou skupinu obyvatel • Nízká úroveň vnímané osobní bezpečnosti v některých lokalitách města • Vyšší míra kriminality spojená s menšinovým obyvatelstvem • Nepokrytá potřeba služeb rodinného poradenství, mediátora, psychologa či dětského psychiatra.
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stávající volnočasové aktivity • Rozšíření volně přístupných sportovních ploch • Nížkoprahové centrum • Zvýšení počtu městských strážníků v ulicích • Rozšíření městského kamerového systému • „Bezpečná cesta do školy“ – městští strážníci u přechodů pro chodce poblíž základních a středních škol • Podpora dobrovolnictví v oblasti práce s mládeží • Úprava neudržovaných zelených ploch 	<p>HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snižuje se věk dětí, které již nemají zájem o organizované aktivity • Nezájem o nabízené aktivity a v té souvislosti ukončení jejich činnosti • Lokality specifické kumulací osob z rómské komunity • Nízká míra tolerance k rómským obyvatelům

4. DETAILNÍ ANALÝZA KVALITATIVNÍ ČÁSTI PROJEKTU – POPIS STÁVAJÍCÍ SITUACE A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ

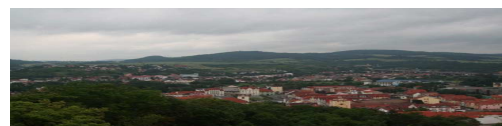
3.1. Asociace s lokalitou

Pozitivní asociace

Pozitivní asociace jsou především znakem pozitivního vztahu k městu, kde mladí lidé žijí. Žáci vyšších stupňů základních škol a žáci středních škol nejčastěji zmiňovali **krásu města a především jeho okolí.**

a. Příroda, okolní krajina

„Je to tady hezké, spousta lesů, řeka, dá se hned vyjet za město..“
„Ty okolní kopce, to je nádhera...“

b. Zajímavá a atraktivní místa ve městě, centrum města upravené a uklizené

- náměstí
- Městská Hora

„Náměstí je hezké, je hezky upraveno a vždy uklizeno...“
„Městská Hora je zajímavá, láká do Berouna turisty...“

c. Infrastruktura města (vybavenost města službami)

„Je tady teď hodně obchodů, dobře se tady nakupuje.....“
„Beroun se úžasně proměnil..Je to podle mě dobré místo i pro děti – rozrostl se a zkvalitnil se bytový fond.“
„Možnost nákupů, volnočasových aktivit..“

d. Strategická poloha města, blízkost hlavního města

„Doprava do Prahy je velmi dobrá, není problém se tam kdykoliv vypravit.....“

f. Možnosti sportovních volnočasových aktivit

- aquapark
- cyklostezky (opět v souvislosti s okolní krajinou)
- skatepark

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Negativní asociace s lokalitou

Nejčastější asociace s Berounem v negativním slova smyslu je spojena s **rómským obyvatelstvem města**. V této souvislosti děti a mladí lidé pak zmiňují především vyšší míru kriminality a nižší míru svého bezpečí ve městě. Pokud nás však zajímaly konkrétní případy, kdy se účastníci diskusí setkali se společensky nepřijatelným chováním berounských Rómů, dostávalo se nám ve většině případů nekonkrétních odpovědí ve stylu „slyšel/a jsem“ apod. Negativní stereotypy v souvislosti s Rómy jsou však mezi berounskou mládeží silně zakořeněny.

a. Romové

„Na sídlišti se bojíme po setmění chodit, ale nejsou jen tam, jsou po celém městě a přepadávají lidi...“

„Rómy tady nechceme...“

„Nejhorší v Berouně jsou Rómové, je jich tady hodně..“

Popis situace ve městě z pohledu rómské problematiky byl ve většině případů spojen se silně rasistickým podtextem.

b. Rozbité silnice a v této souvislosti doprava ve městě

Dětem vadí dopravní situace ve městě, v souvislosti dopravy děti zmiňovali bezohledné řidiče či absenci městské policie u přechodů v blízkosti škol ve frekventovaném čase.

„Před školou je hlavní silnice, je to nepříjemné jít do školy a ze školy...“

c. Nuda, málo kultury

Dle našich zkušeností víme, že „nuda“ v souvislosti s bydlištěm vždy patří mezi prvními negativní asociace mladých lidí. Toto téma se objevuje v rámci všech našich podobných šetření.

„Není tady žádná zábava, žádné kulturní akce, a když něco je, je to drahé, není to pro mladé lidi.....“

„Chybí tady divadlo...“

„Není tady kam jít, pořádá se tady jen jeden pořádný hudební festival...“

3.2. Vnímané problémy, nedostatky města

V této souvislosti opět nejvíce „hlasů“ získala problematika **rómských spoluobčanů**. Děti však spíše zobecňovaly negativní zkušenosti, nevyjadřovaly se vždy konkrétně, nediferencovaly Rómy. Bylo znát, že nemají žádné bližší informace o zvycích, odlišnostech či hodnotách dané minority.

Hned na druhém místě mladí lidé vnímají největší problém Berouna lokality, které považují za **nebezpečné**. Za důležité považujeme zmínit, že se nejedná pouze o nespecifikovaná odlehlá místa ve městě, jako jsou podchody, odlehlé uličky, neudržované parky, ale jde i místa, kde se lidé, tedy i děti a mládež, běžně pohybují. Nebezpečnost těchto lokalit je vnímána především opět v souvislosti s vyšší mírou výskytu rómského obyvatelstva, případně s výskytem osob sociálně nepřizpůsobivých z majoritní populace.

Následující zmiňovaný problém již souvisí s volnočasovými aktivitami, mladí lidé pociťují **nedostatek volně přístupných sportovních areálů, hřišť a upravených zelených ploch**.

Jako další výrazné problémy děti zmiňovaly bezdomovce, **občany nepřizpůsobivé** a feťáky, které můžete kdykoliv ve městě potkat.

a. Rómové

„Zase jsme u toho, jediný a zásadní problém Berouna jsou Rómové..“

b. Nebezpečné lokality

- nádraží;
- okolí Billy , Kauflandu, případně ostatních supermarketů;
- náměstí;
- parky a zelené plochy (včetně Městské Hory), často zmiňovaný - “park u kostela“ (a jeho blízkost Kulturního domu);
- sídliště;
- okolí heren;
- okolí 2. ZŠ;
- okolí knihovny.

„Na Městské Hoře můžete běžně potkat feťáky a bezdomovce.....“

„Není to bezpečné všude, kde jsou cikáni, a to je hlavně teď na sídlišti...“

„Teď, co se na sídliště nastěhovali cikáni, tak je tam pořád něco zdemolované..“

„Parčík u kostela by potřeboval upravit, vyskytují se tam jen feťáci...“

„Nádraží je odstrčené a cesta k němu je špatně osvětlená...“

„Nádraží je špinavé a jsou tam stále divní lidé...“

„Na nádraží jsou lidé, kterých se bojím, i přes den...“

„Cesta z autobusáku na nádraží – špatně osvětlená, bezdomovci, prostě hrůza...“

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

„Bezdomovci jsou teď hlavně na Závodí.“

„Mě je teď 16 a táta mě nenechá jít po městě v šest hodin večer z jazykové školy.“

c. Nedostatek volně přístupných sportovních areálů

„Skatepark je tady daleko.....“

„Není tady žádné hřiště, jen snad Na ptáku..“

„Malý děti mají hřiště, ale my nemáme nic...“

d. Feťáci, bezdomovci

3.3. Problémy dětí a mládeže ve sledované lokalitě

Pokud mladí lidé přiznávali problémy ve svém životě, tyto problémy se týkaly především těchto oblastí:

- problémy v rodině;
- škola;
- lásky;
- vztahy s vrstevníky.

Zásadní problémy dětí jsou většinou zapříčiněny situací v rodině. Velmi stresovou záležitostí je rozvod rodičů. Pozornost si zaslouží především děti z rodin v probíhajícím rozvodovém řízení rodičů, kde děti žijí pouze s jedním rodičem (nejčastěji s matkou - samoživitelkou), nebo mají rodiče náročné zaměstnání či více zaměstnání a nemají na děti dostatek času. Také sociální zázemí rodiny je velmi důležité, i když v tomto případě nemusí hrát zásadní roli.

„Do té páté třídy je pro děti rozvod opravdu hodně složitý, pak také, ale toto je nejhorší věk...“

Problémy v rodině děti vnímají silně také především proto, že rodina je pro ně spojována především s pocitem bezpečí, láskou a jistotou.

Na koho by se děti obrátily s žádostí o pomoc, o radu?

- na kamarády;
- na rodiče;
- na charismatické vedoucí zájmových kroužků, na charismatické učitele.

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

„Kdybych měla nějaké problémy, řeším to s rodinou, sourozenci, cizímu člověku bych se nesvěřila..., hlavně bych se styděla.“

- Když jsme se mladých lidí ptali, kdo z jejich kamarádů/vrstevníků/známých potřebuje odbornou pomoc, ve většině případů na tuto otázku neuměly odpovědět. Ve většině případů pak došly k závěru, že pomoc v Berouně potřebují především bezdomovci a feťáci.

3.4. Problematika volnočasových aktivit

Pojem volný čas si mladí lidé nejčastěji spojují s činnostmi, kterým se mohou věnovat pro zábavu. Mladí lidé si ve svém volném čase uspokojují především svou potřebu sociální příslušnosti, seberealizace a získávání nových podnětů. Pokud jsou doma tyto potřeby naplňují komunikací na sociálních sítích, potřebu podnětů často uspokojují prostřednictvím hudby, filmů a počítačových her. Mladí lidé svůj volný čas velmi často tráví venku se svými vrstevníky – posedávají na lavičkách, procházejí se ve městě, chodí do kaváren a barů. Na druhou stranu nezanedbatelná část mladých lidí svůj volný čas věnuje organizovaným činnostem, tzv. mimoškolním zájmovým aktivitám.

Zde však narážíme na několik **problémů**, které ovlivňují zájem mladých lidí o organizované aktivity:

- **možnosti dětí zásadním způsobem determinuje materiální podmínky domácnosti;**
- **pasivní přístup rodičů (především v rodinách s nižšími příjmy, kdy tito rodiče ani nevyhledávají pro své děti možnosti nízkonákladových volnočasových aktivit);**
- **pokud se dítě např. danému sportu nevěnuje již od dětství je pro něho těžké vyrovnat se ostatním, má obavy z přijetí do nového a relativně již strukturovaného kolektivu.**

„Do 12 let tak mají děti šanci začít s nějakým sportem, pak už jsou staré a nikde je nevezmou.., ty děti by už ani nezapadly..“

Neorganizované aktivity

Sledované děti každý den tráví několik hodin bez přítomnosti dospělého, většinou o samotě, případně se svými vrstevníky. Pokud jsou děti venku se svými vrstevníky, jejich zábava vypadá takto:

- procházky po městě;
- in-line brusle, kola, skate;
- sezení na lavičkách, povídání si;
- míčové hry.

„Jdu pro kámoše a jdeme k řece, jen tak...“

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Pokud jsou děti doma, patří mezi jejich oblíbené činnosti především:

- počítačové hry, Facebook a jiné sociální sítě
- četba
- sledování TV (tato činnost však čím dál tím víc ustupuje PC aktivitám)

„Sedím doma a u kompu hraji hry...“

Výsledky šetření ukazují, že mladí lidé často pociťují nedostatek prostoru, kde by mohli provozovat své sportovní aktivity rekreačního typu. Tyto děti projevují zájem především o prostor pro „kolečkové“ sporty, konkrétně především o trasy pro in-line bruslení, skate park, crossové trasy apod.

„Skatepark, který tady je, je trochu mimo město a není úplně nejlépe vybavený..“

„Jsou tady dětské hřiště, ale nic pro ty starší, ti se scházejí na Městské Hoře, chodí k řece, problém je, když je ošklivo...“

„Jsou tady pískoviště, klouzačky, ale co je tady pro nás..?“

Dále bylo často zmiňováno, že město nenabízí mladým lidem ani žádné kulturní vyžití.

„Není tady ani divadlo...“

„Žádná kultura není zaměřená na mladé lidi..“

„A pokud už něco je, tak je to drahé...“

Organizované aktivity

Všichni máme povědomí o pravidle, že děti, které aktivně tráví volný čas, se cítí v životě více šťastné než děti ostatní, je uspokojena jejich potřeba sociálních kontaktů a potřeba seberealizace.

V Berouně funguje mnoho sportovních oddílů, zájmové činnosti dětí a mládeže jsou pak také zajišťovány jednotlivými školami, DDM a ZUŠ.

DDM v Berouně patřilo dříve pod DDM Hořovice (vyšlo z dřívějšího Pionýra), v současné době je DDM v Berouně pouze pobočka DDM Příbrami. Zajímavé je, že v Berouně jsou 4 interní pracovníci, v Příbrami „pouze“ tři.

„Beroun tady nikdy neměl dětskou základnu..“

„Nemusí se tady v Berouně dělat papírování, ale nevidí se tady do peněz...“

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

16

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Klienti DDM se rekrutují ze středně příjmových rodin. Zaměstnanci DDM vidí jako největší problémy své existence nedostatek externích pracovníků a nedostatečné prostory. Z našeho pohledu jsou tyto problémy zásadní a mohou mít negativní vliv na kvalitu nabízených kroužků.

„Studenti jsou ideální, ale fungují vždy jen na krátkou dobu...“

„Dospělý za ty peníze kroužky nepovedou.., je těžké sehnat kvalitní dobrovolníky.“

„V DDM není třeba modelář, není, kdo by tento kroužek vedl, pracovnice se snaží vést kroužky, které zvládnou interně, bez externích spolupracovníků.“

„Nabídka služeb DDM se odvíjí od toho, co umí interní zaměstnankyně.“

„Pořád musí mít zaměstnankyně nové nápady, co dělat, někdy je to složité..., někdy se stane, že nápady dojdou..“

„Jedna dělá s hadrama, jedna plete košíky..s hlinou dělají všichni..“

„Krásné je, když je DDM dům se zahradou, ty děti tam mohou přijít, na kroužky i počkat, dělat si na chodbě úkoly, rodiče také mají, kde čekat na své děti, zahrada také umožní více nepravidelných aktivit.“

Tak jako v jiných českých městech i v Berouně existuje nevyváženost v nabídce volnočasových aktivit (především aktivit nabízených školami a DDM), mnohem více kroužků a aktivit je nabízeno mladším dětem, především dětem z prvního stupně základní školy. Tento stav samozřejmě vychází i z menšího zájmu starších dětí o organizované volnočasové aktivity.

Přesto však i starší děti mají zájem o organizované kroužky, jedná se však především o aktivity sportovní, ve většině případů o aktivity na profesionální úrovni. Mladí lidé se často rozhodnou pro jednu sportovní organizovanou aktivitu a očekávají už i to, že budou mít v dané aktivitě výsledky, především ve formě „medailových úspěchů“. Z šetření se zdá, že nabídka těchto aktivit dostatečně pokryje poptávku.

„Když je florball a kluci si nemohou zahrát zápas s někým jiným, tak je to nebaví..“

„Pokud se s dětmi něco dělá a nemají šanci se předvést, tak je to nebaví a odchází..“

Pokud by měly děti zájem o sporty provozované na rekreační úrovni, jednalo by se u dívek především o taneční aktivity a u chlapců o míčové hry, především o florball a fotbal. Tyto „méně profesionální“ kroužky si děti vybírají především pouze na zkoušku, po roce z nich ve většině případů odchází – buď začnou chodit do lepšího oddílu nebo si vyberou jiný kroužek. Druhý důvod je pak finanční, tyto kroužky stojí méně peněz, na druhou stranu děti nedosáhnou žádných hmatatelných úspěchů, nemají však ani ambice, postupně je to také přestává bavit.

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

17

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Jak jsme již upozornili, děti méně vzdělaných rodičů nechodí tak často do kroužků, nevěnují se organizovanému sportu. Tato situace velmi často souvisí s finanční náročností daných aktivit. V tomto případě může zájmové aktivity zastoupit nízkoprahové zařízení, které je určeno především pro tyto děti (děti ze sociálně slabých rodin, které nemají finanční prostředky na placené volnočasové kroužky).

„Prostě děti, co to potřebují, si kroužek nezaplatí.“

„Měla bych zájem třeba o tancování – ale problém jsou peníze, nechodím tam, protože na to nemám peníze, tak nechodím nikam.“

„Ale florball tady je, to asi chodit můžu, ale rodiče mi nedají peníze..“

„Nízkoprah by měl fungovat také jako prevence nudy, izolace, děti neví, co mají dělat, děti potřebují podněty, aby měly náplň času, aby tam mohly být jen tak...“

3.5. Výskyt sociálně patologických jevů mezi berounskou mládeží

Problematika šikany

Definice šikany podle metodického pokynu MŠMT:

„Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“

Z našeho šetření vyplynulo, že se mladí lidé se šikanou relativně běžně setkávají. V dané lokalitě je šikana spjata především se školním prostředím, s kolektivem třídy. Obecně můžeme říci, že šikana na školách není žádnou novinkou, v poslední době se však mění formy šikany. Vzhledem k používání moderních technologií – mobilních telefonů a internetu, vzrůstá počet případů psychické šikany za pomoci mobilních telefonů, elektronické korespondence či sociálních sítí.

Důvody pro šikanu jsou v berounských školách v zásadě dva:

- sociálně-ekonomická odlišnost;
- psychické či fyzické odlišení jedince.

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

18

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Děti oceňují zájem o řešení ze strany učitelů, ve většině případů však uvádějí, že řešení mají nejasné výsledky. Ostatní odborníci si také nejsou jistí, zda školy mohou tento problém zvládat samy.

„Škola se na odborníky obrací, když už si neví rady.“

„Sama paní učitelka říká: já nevím, zda to je či není šikana..“

„V případech vhodných zřetele, škola odborníky kontaktuje včas...ale jen v případech vhodných zřetele..“

„Jakákoliv škola se nejprve šikanu snaží řešit sama...“

„Myslím, že školy o tom vědí, některé neřeší, některé řeší...“

„Je důležité učitelům pomoci, nenechat je v tom..“

Kouření

Kouření je obecně závažným zdravotním i společenským problémem. Na základě realizovaných rozhovorů a skupinových diskusí vyplývá, že kouření je úzce spojeno se školou či neorganizovaným trávením volného času. Kouří se pak především v partě. Žáci a studenti mají k tomuto zlovyku spíše apatický postoj, kouření **nepovažují za vážný problém**.

Alkohol

Mladí lidé přiznávají, že s **alkoholem již zkušenosti mají, i když ve většině případů spíše minimální. Můžeme říct, že pouze symbolické**. Již žáci základních škol věděli, kam jít, kde není problém si alkohol zakoupit. Tak jako cigarety, také alkohol souvisí s kamarády. Podle názoru mladých lidí řeší hodně jejich vrstevníků alkoholem své problémy, chtějí se svým způsobem zvýraznit, předvést.

„Vietnamci prodají všechno – alkohol a cigarety...“

Drogy

Mladí lidé uvádějí, že sehnat v Berouně drogy není problém. První asociace drogy pro ně byla ve většině případů marihuana. Drogy nejsou nijak spjaty se školním prostředím.

Preventivní programy se v základních školách realizují.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

3.6. Potřeby dětí a mládeže ohrožených sociálně patologickými jevy

Pokud nás zajímala specifika, které jsou pro rodiny, z kterých tyto děti pochází společné, zjistili jsme, že se jedná o děti rómské i nerómské, z nízkopříjmových rodin i s rodin s nadprůměrnými příjmy, rodiny z různých částí města. Můžeme pouze konstatovat, že větší část těchto mladých lidí pochází z neúplných rodin. Mezi klienty sociálních kurátorů pak převládá učňovská mládež.

„Velmi jednoduché by bylo říct, že se tyto děti rekrutují ze sociálně slabých rodin, ale není tomu tak...“

„Tyto děti nemají nic společného, nedají se jednoduše popsat...jedná se o heterogenní skupinu..“

„Možná můžeme říct, že o něco více dětí je z rodin rozpadlých..“

„Rómové nejsou odlišná skupina..“

Rodiče těchto dětí často v nižší míře spolupracují se školou, se sociálním odborem, nedokáží dětem stanovit jasně vymezené hranice, jsou nedůslední, výchovně bezradní. V selhání rodiny také vidí ti, kteří s těmito dětmi pracují, hlavní příčinu delikventního chování nezletilých.

„Chyba je především v rodině – rodiče nejsou schopní a ani ochotní..“

„V minimálně případech je rodina funkční, kdy se dítěti věnuje..“

„Problém není nikdy v dětech, ale vždy v rodičích..“

„Nezájem rodičů je až tak velký, že jim třeba ani tu omluvenku nenapišou, není to proto, že by děti chtěli vychovávat...“

Mezi nejčastější formy delikventního chování patří:

- záškoláctví spojené s průměrným a podprůměrným prospěchem dětí;
- snížené známky s chování;
- krádeže, ve většině případů spojené s fyzickým napadením, tedy předem promyšlené;

„Kradou někdy v obchodech, ale většinou to jsou krádeže formou násilí – přepadnou, ukradnou, případně kradou kov – to jsou tzv. „sběrači“ – potřebují peníze, důvody jsou většinou ekonomické, peníze potřebují na cigarety, alkohol, drogy..“

- experimentování s drogou;

„Pravda ale je, že drogy tak často neřešíme...“

- násilí a agresivita;
- lhaní;
- drzost;
- neplnění školních povinností.

Analýza potřeb těchto dětí vyžaduje analýzu systému institucionální péče:

- Ústavní zařízení, tj. diagnostické ústavy,
Dobřichovice, Praha Lublaňská

„Diagnostické ústavy plní svou funkci dobře...“

- Dětské domovy se školou
- dle zaměstnanců OSVZ ústavní výchova neplní svůj účel

„Z pohledu zaměstnanců MěÚ děti do ústavu nepatří, do ústavu je dítě umístěno, když už je to na hranici.“

- Střediska výchovné péče
Jedná se o dobrovolnou formu pobytu, kdy rodina musí se střediskem spolupracovat
SVP Slané – PROBLÉM: DOPRAVNÍ SPOJENÍ
SVP Praha

„S SVP ve Slaném máme velmi dobrou spolupráci, mají výsledky, ale pro rodiče, kteří nemají auto, je to velmi složité ..., autobusové spojení je komplikované...“

„SVP je hrazené, rodiče si to musejí platit sami..., někdy je to problém.“

- Pedagogicko-psychologická poradna Beroun

„Mají problém s kapacitou, ale pokud je to třeba, vždy vyjdou vstříc..“

- Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy
Sponte

„Vždy vyjdou vstříc..“

„Sponte – mají málo kapacit, poradna není schopná nám vyhovět, jak potřebujeme, klienti čekají měsíc, dva..“

„Je tam naplněná kapacita, čeká se dlouho, nejsou schopni pracovat se všemi - ale to je normální, pokud rodina nespolupracuje...“

- Poradna pro občanství:

„Obracíme se na ně místo Občanské poradny..“

- probační a mediační služby

„Vždy se nám snaží vyjít vstříc..“

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

- Nízkoprahové kluby, včetně poradenství sociálního, psychologického či ekonomického charakteru (např. pomoc při hledání zaměstnání, rady ohledně vzdělávání, rady v rodinných a soukromých záležitostech)

„Ve škole není čas na poradenství..“

„V nouzi děti po pomoci volají, potřebují ji..“

- OSVZ MěÚ

I v Berouně, stejně jako v jiných městech, se cítí úředníci přetěžováni.

„Je toho hodně a zdržuje nás administrativa..“

„Za poslední rok roste počet klientů a zaměstnanců je stále stejně..“

- Volnočasové aktivity

„Problémová mládež má svá specifika, většinou se pohybují po partách..“

„Pokud zájem mají je to PC a především sociální sítě“

„Oni nejsou vyhledavači volnočasových aktivit..“

„Ale je pravda, že ty menší by určitě volnočasovou aktivitu uvítali, problém je jim ji správně nabídnou a pak je to také o penězích..“

Navrhovaná řešení

Mezi navrhovaná řešení patří:

- Výchova v rodině
- Podpora rodin ve společných aktivitách

„Je to otázka fungování rodiny..“

„Určitě jsou dobré volnočasové programy pro rodiny s dětmi, dá se tam i nenápadně s rodinou pracovat..“

- Výchova k rodičovství ve školách

„Ve školách tato výchova chybí – starší generaci už nezměníme, ale můžeme vést děti, které v rodině základy nenajdou..“

- Základy finanční a právní gramotnosti na základních školách

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

„Děti nemají právní povědomí...“

- Rodinná terapie

Smyslem rodinné terapie je rekonstrukce, restrukturalizace rodinných vazeb a komunikačních vzorců tak, aby docházelo k pozitivnímu vývoji dětí a celé rodiny.

„Je potřeba nabízet terapii celé rodině....“

3.7. Chybějící sociální služby ve městě

- Dětský psychiatr

„Pomohl by dětský psychiatr, ten tady chybí a chybí i v rámci Středočeského kraje..“

„V Berouně není specializovaný dětský psychiatr, není asi ani v rámci kraje – musíme do Prahy, máme dobré zkušenosti s léčebnami např. Bohnice – je to pro děti s diagnózou či i v případě, kdy je potřeba děti diagnostikovat. „Chybí tady předstupeň- aby se dalo diagnostikovat ambulantně. „

„Dětský psychiatr tady fakt chybí..“

„Ambulance by měla smysl, byl by určitě vytížený...“

„Když psychiatra potřebujeme, tak víme kam, na koho se obrátit, ale je to složitější...“

- Dětský psycholog

„Psychologové jsou tady spíše pro dospělé.. a ty služby, co jsou zdarma, tak ty mají plno.“

- Školní psycholog

„Ideální by bylo, kdyby na škole mohl takový člověk být, kam by děti mohly v případě potřeby jít...“

„Na každé škole by měl být psycholog, neměli by problémy dítěte řešit učitelé před celou třídou.“

- Občanská poradna

„Té je strašně škoda, měli plno, ale dostali se do finančních problémů, tak už v Berouně nejsou..“

- Rodinná poradna

„Kolpingova poradna tady skončila, byla dobrá, je škoda, že skončili..“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- Mediátoři

„Přibývají počty nedohodových úprav – rodiče se o děti perou...“

„Moderní je teď střídavá výchova, ale rodiče se nejsou schopni domluvit..“

„Mediátoři chybí ...“

„Mediace – chybí zákon o mediaci, s tím neheme, rozhádaní rodiče jsou problém..“

3.8. Informovanost, komunikace

Informace o volnočasových aktivitách

Mezi mladými lidmi funguje velmi dobře internet, dále se pak informace včetně doporučení ve sledovaném sociálním prostředí úspěšně šíří formou osobních sdělení.

Někteří rodiče pak hledají informace v papírové podobě, velmi dobře je hodnocena speciální příloha berounského měsíčníku Radniční list, věnovaná volnočasovým aktivitám. Tyto informace však nejsou kompletní, v čísle pro školní rok 2011/2012 zde například chyběla nabídka DDM.

„Tato příloha je dobrá i pro organizace, alespoň zjistí, co dělá konkurence...“

Komunikace sociálních pracovníků se školami

Někdy je pro zástupce škol těžké se rozhodnout, kdy kontaktovat odborníky a kdy situaci zvládnou sami, svými silami.

„Dostanou se k nám ti na hraně, někdy je to už za hranou...“

„Nedávno se nám stalo, že na OSPOD zavolali ze školy, že má dítě hodně neomluvených hodin..“

„Já panu řediteli přímo řekla, co má udělat a on..on neudělal nic.“

„Nemáme žádné informace z jedné konkrétní školy...“

„Naopak jsou školy, kdy mi oznámí každou zameškanou hodinu...“

„Školy s námi zatím nekomunikují, informovali jsme o naší službě ředitele, pak jsme byli na schůzi výchovných poradců – ty byli už vstřícnější než ty ředitelé..“

Komunikace poskytovatelů sociálních služeb s organizátory volnočasových aktivit

„Poskytovatelé volnočasových aktivit o zřízeném nízkoprahovém zařízení nevědí..., sami říkají, že nemají čas se dětem věnovat, pokud mají nějaké problémy, ale to, že dostanou informaci o nízkoprahu...jakoby to šlo mimo ně.“

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Komunikace sociálních pracovníků s lékaři

„Tato komunikace funguje dobře...“

„Lékaři – je jich tady dost a komunikují, spolupracují léta...“

Komunikace poskytovatelů sociálních služeb

„Zaměstnanci OSPOD nám vyšli vstříc a pomohli nám při registraci naší služby...“

V této oblasti však není informovanost vždy optimální.

„Říkáte, že tady funguje nízkoprahové zařízení..vidíte o tom nevím, ale máme toho prostě tolik...“

„Poradna v nízkoprahovém klubu neviděla partnera – kývali, ale vyšumělo to...“

Velmi často chybí zpětná vazba, co se s klientem děje dál.

„Když dáme podnět na trestní řízení, nemáme pak zpětnou vazbu..“

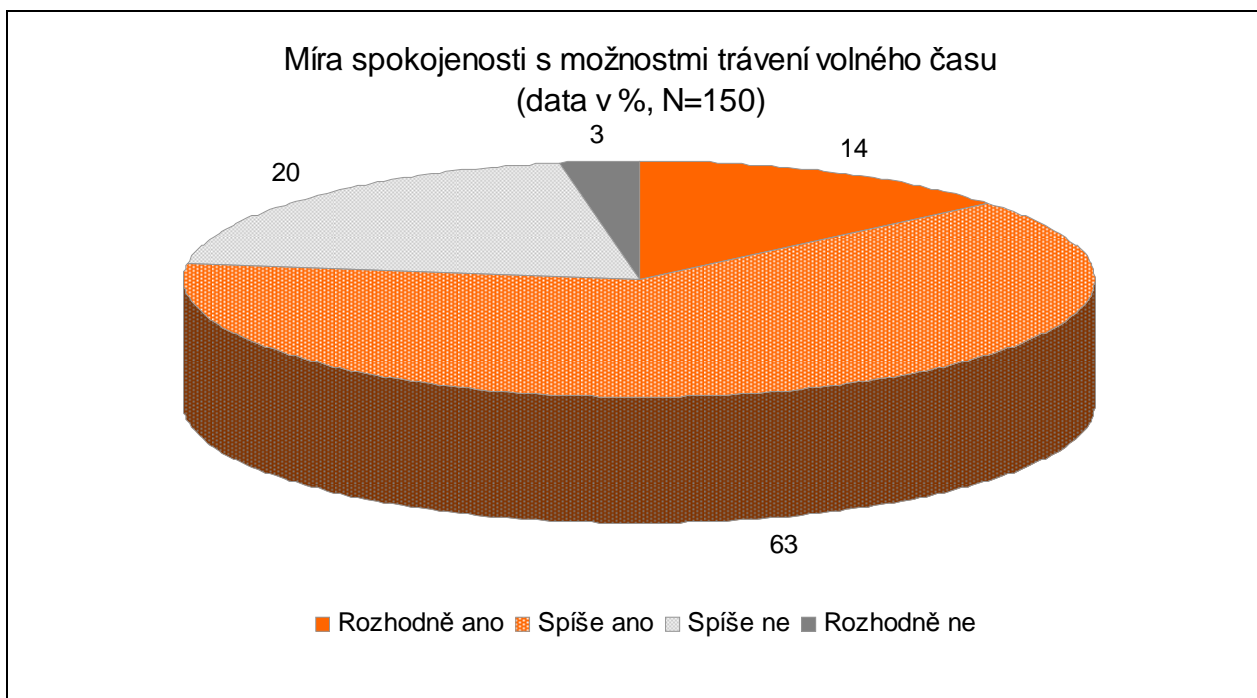
4. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ REALIZOVANÉ MEZI BEROUNSKOUM MLÁDEŽÍ

4.1. Struktura vzorku

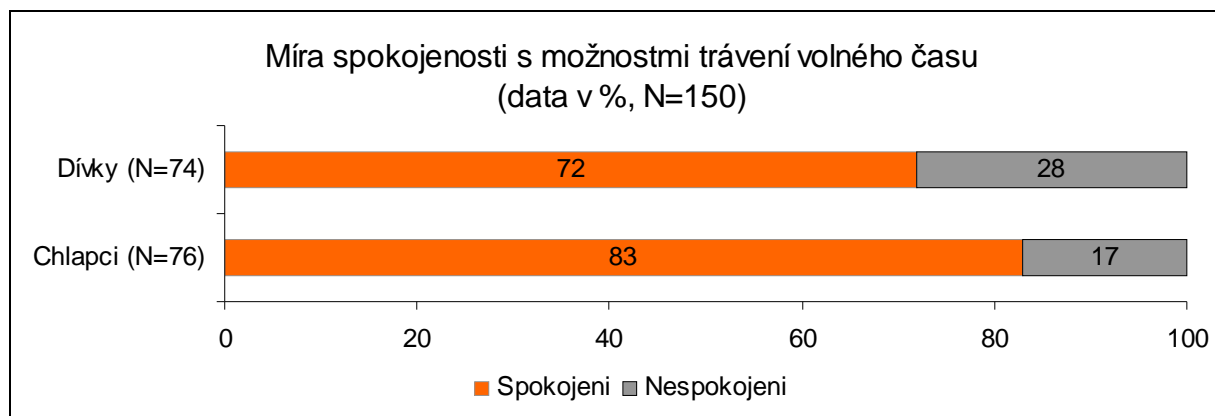
	Počet	%
Pohlaví		
Chlapci	76	51
Dívky	74	49
Věk		
14	24	16
15	21	14
16	21	14
17	28	19
18	30	20
19	26	17
Bydliště		
Centrum	23	23
Město	53	53
Zavadilka	4	4
Závodí	17	17
Jarov	3	3
Centrum	23	23

4.2. Volný čas a volnočasové aktivity

Spokojenost s možnostmi, jak trávit volný čas

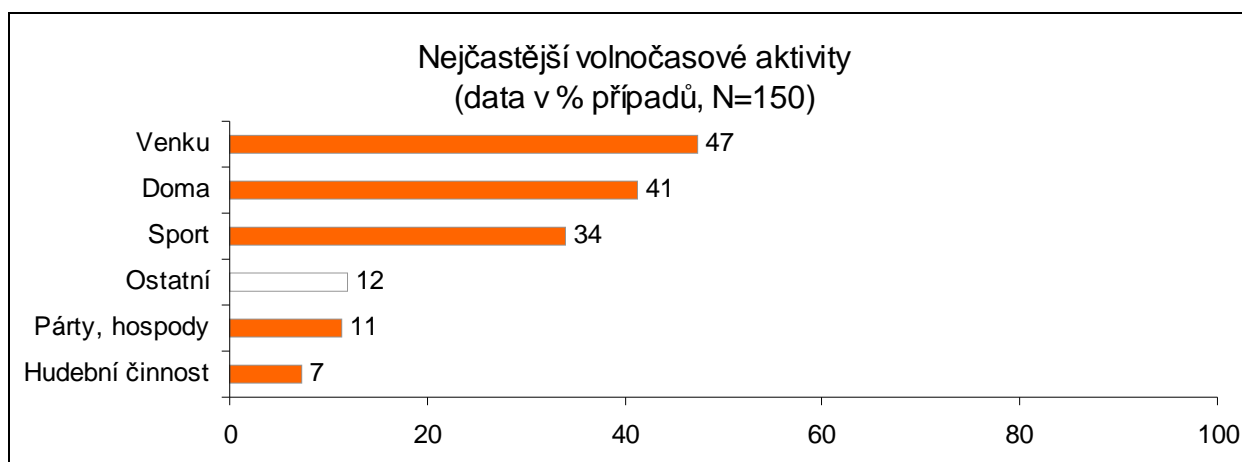

Mezi berounskou mládeží výrazně převažují ti, kteří jsou spokojeni s možnostmi, které daná lokalita nabízí, z hlediska trávení volného času.

Dle našich zjištění vykazují vyšší míru spokojenosti chlapci ve srovnání s dívkami.

Nejčastější volnočasové aktivity berounské mládeže

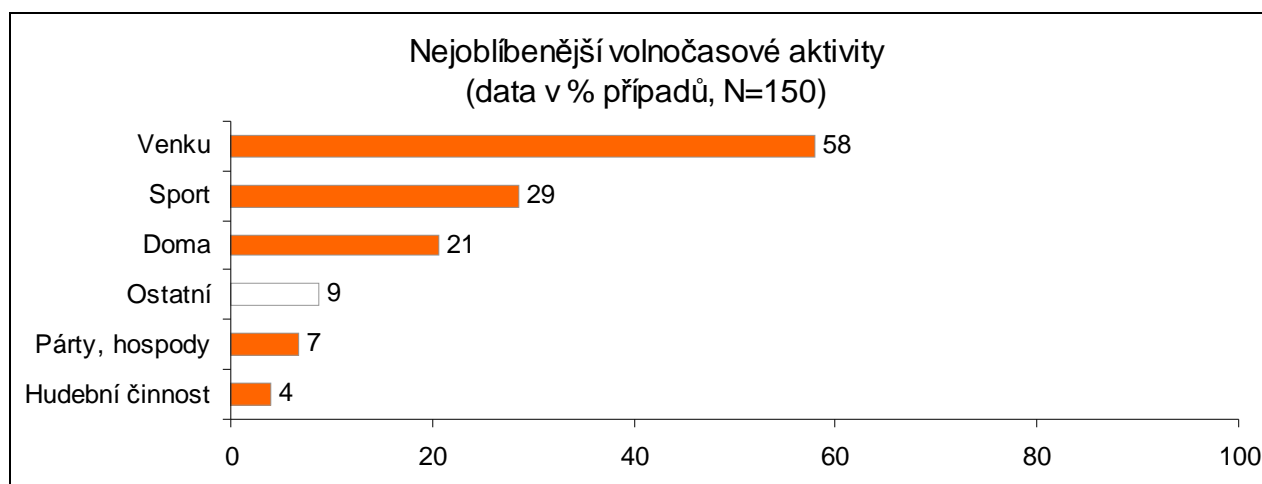
Mladí lidé nejčastěji tráví svůj volný čas **venku s kamarády**, povídáním si na lavičkách, procházením se po městě. Nezanedbatelnou část volného času pak mladí lidé tráví **doma**, to jsou především tzv. „na počítači.“

Více jak jedna třetina mladých lidí se intenzivně věnuje sportovním aktivitám, jedná se především o organizované sportovní aktivity. Z neorganizovaných sportovních aktivit mezi nejčastěji provozované patří, a to především u chlapců, cyklistika a cyklocross.

Pokud nás zajímají pouze organizované volnočasové aktivity, zjistíme, že do nějakého oddílu či kroužku pravidelně dochází více jak jedna polovina berounské mládeže. Jedna třetina mladých lidí již do kroužku naopak docházet přestala, většinou z důvodu ztráty zájmu, nedostatku času, financí či jim přestala vyhovovat osoba trenéra/vedoucího kroužku.

Pokud by se k dané aktivitě měli vrátit očekávali by především lepší přístup vedoucích a kvalitnější zázemí.

Nejoblíbenější volnočasové aktivity berounské mládeže

Mladí lidé sami chtějí trávit svůj volný čas především venku se svými přáteli. Obliba pobytu venku s přáteli stoupá s věkem - jako svou nejoblíbenější aktivitu to uvedly více jak čtyři pětiny devatenáctiletých.

Mezi nejoblíbenější sportovní aktivity, jak u dívek, tak i u chlapců patří cykloturistika, cyklocross, in-line brusle. Dívky pak ještě rády tančí, chlapci hrají fotbal. **Organizovanými sportovními aktivitami pod dohledem trenérů rády tráví svůj čas především dívky ve srovnání s chlapci.**

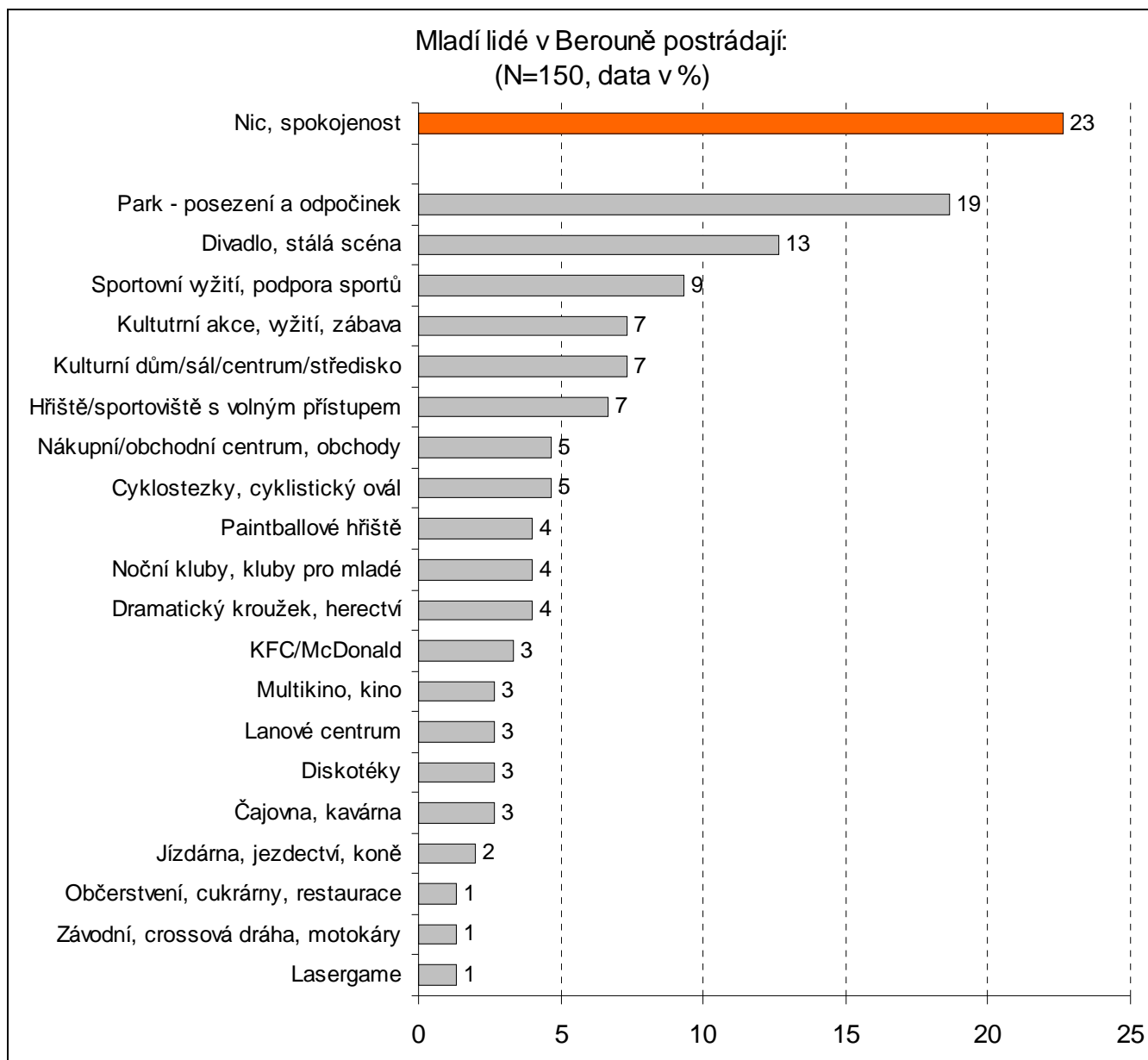
Doma jsou raději chlapci než dívky, být doma jako svou oblíbenou činnost uvedla jedna třetina hochů ve srovnání s jednou desetinou dívek.

Mladí lidé pak doma nejraději tráví svůj čas u počítače, naopak sledování TV a filmů na DVD jako nejoblíbenější činnost uvedlo pouze minimum mladých lidí.

Počítač jako svou nejoblíbenější aktivitu uvedl každý sedmý chlapec, oproti tomu ani jedna dívka. Chlapci na počítači hrají především hry, stahují hudbu a filmy. **Každý desátý hoch chce ve svém volném čase doma odpočívat.**

Jedna desetina chlapců uvedla, že nejraději „vysedávají po hospodách“, oproti tomu si takto svůj ideálně strávený volný čas nepředstavuje ani jedna dívka.

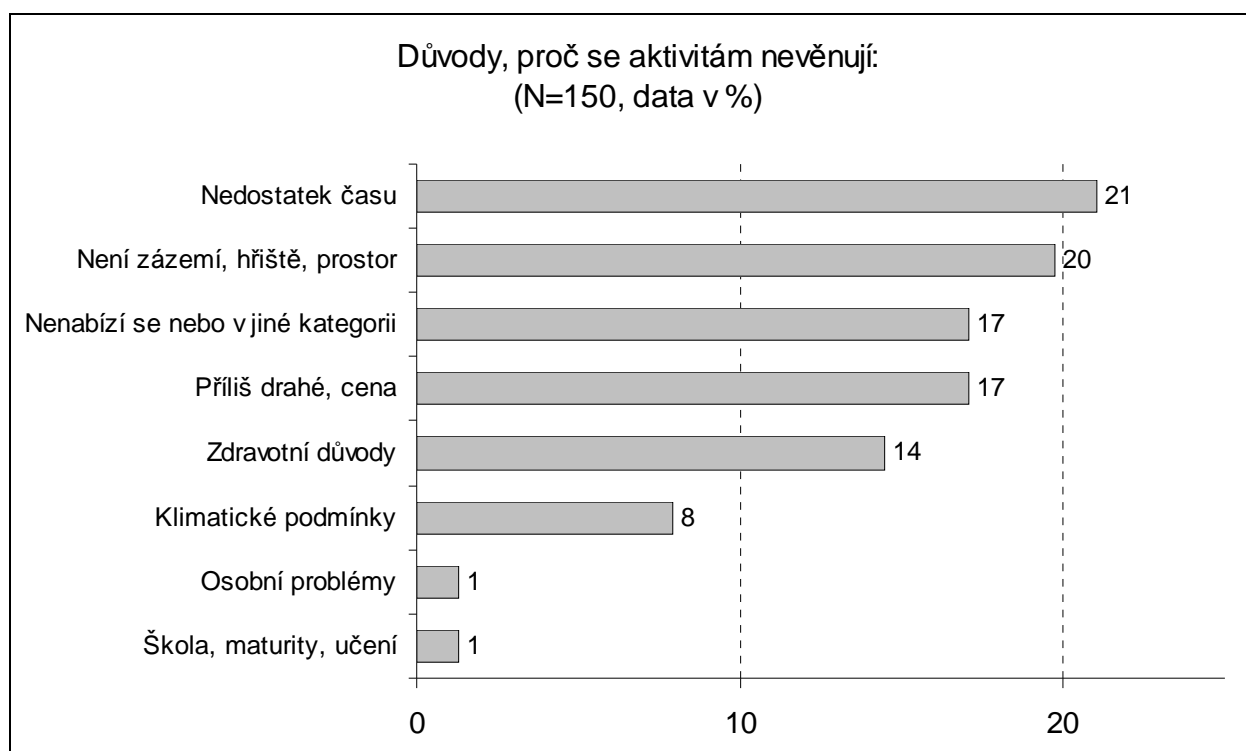
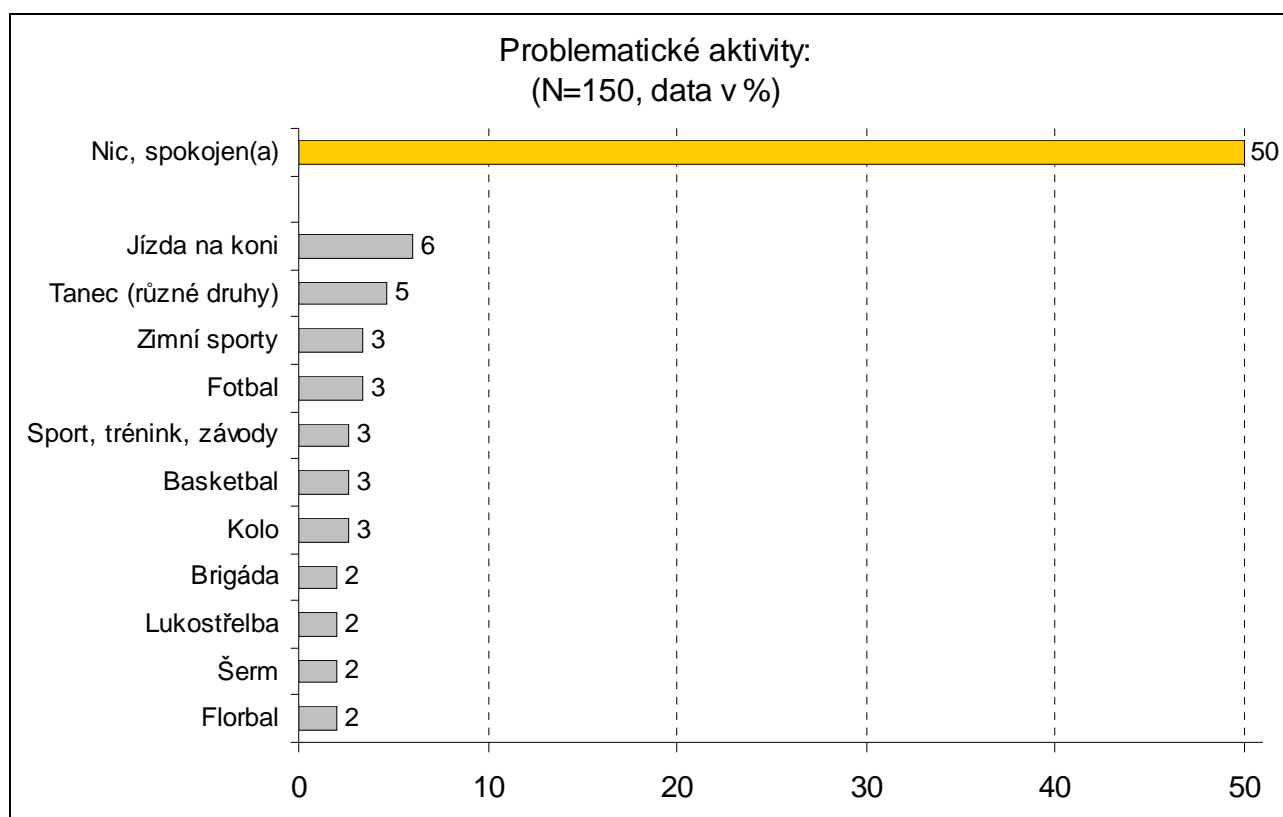
Mladým lidem v Berouně chybí:

Mladí lidé v Berouně postrádají zelené plochy určené k odpočinku, stálou divadelní scénu, kulturní akce určené mladým lidem a sportovní plochy s volným přístupem.

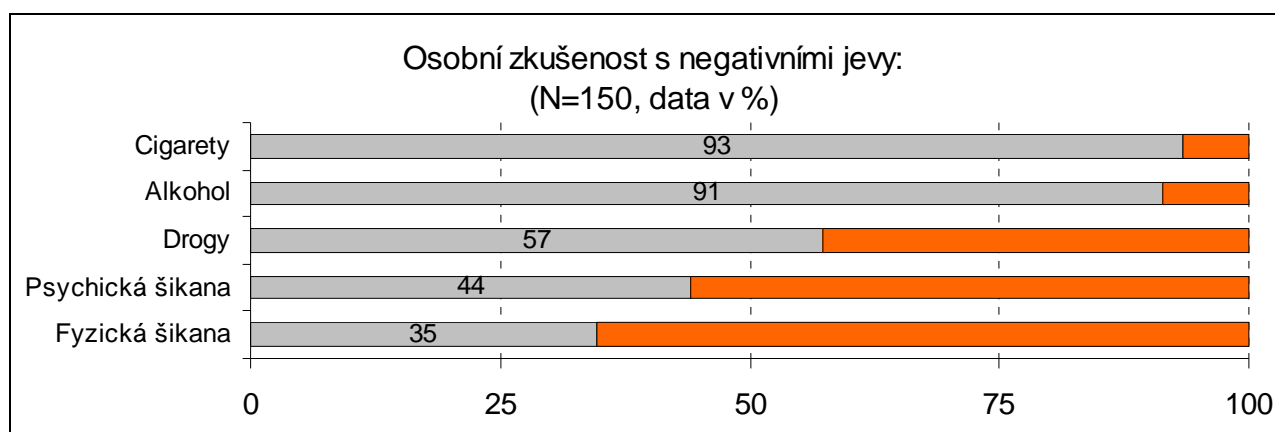
Je zajímavé, že v této otázce jsme nezaznamenali statisticky významné rozdíly mezi chlapci a dívkami.

Mladí lidé se z různých důvodů nevěnují následujícím aktivitám, přestože by se jim rádi věnovali:

4.3. Negativní jevy

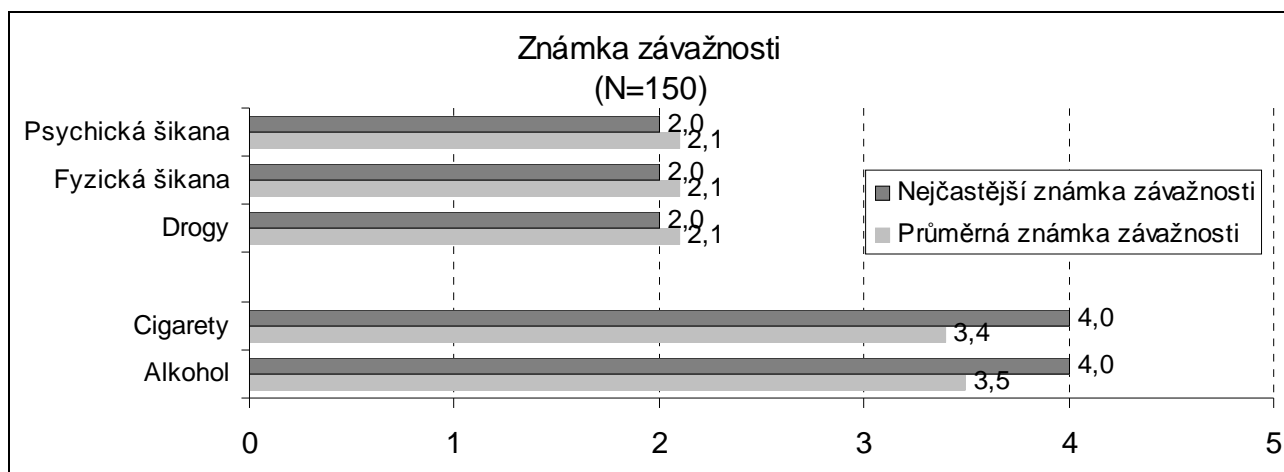
Osobní zkušenost

Drtivá většina mladých lidí starších 14 let má již s alkoholem a cigaretami osobní zkušenosti. Více jak jedna polovina mladých lidí mezi 14 a 19 rokem se také již setkala s drogou, ve většině případů se jednalo o marihuanu. S nějakou formou šikany¹ má zkušenost necelá jedna polovina berounských školáků, psychická² šikana se vyskytuje častěji než šikana fyzická.

Vnímaná závažnost negativních jevů³

Zajímavé je hodnocení míry závažnosti jednotlivých negativních jevů:

¹ Šikana označuje fyzické i psychické omezování či týrání jedince v kolektivu. Varianty šikany jsou velmi různé, stejně jako metody, kterými je prováděna. Zpravidla má agresor nad obětí fyzickou či početní převahu. Následky šikany si do dalšího života odnášejí všichni zúčastnění, největší dopad má ale pochopitelně na oběť.

² Jedná se o nadávky, pomlouvání, zesměšňování či vyhrožování. Mezi mladými lidmi je relativně častá šikana virtuální tzv. kyberšikana, a to především prostřednictvím sociálních sítí.

³ Závažnost těchto vybraných 5 negativních jevů byla hodnocena pomocí školní stupnice, kdy 1=nejzávažnější problém, 5=problém s nejnižší vnímanou mírou závažnosti.

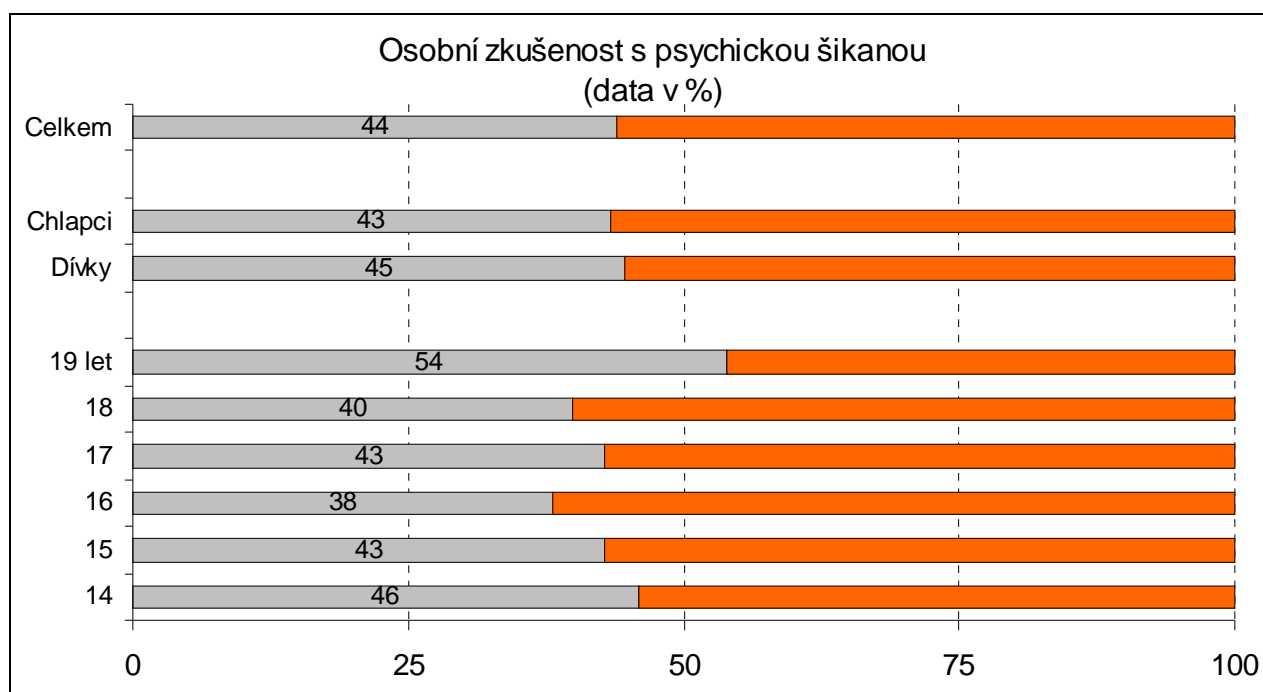

Mladí lidé velmi podobně vnímají závažnost drogové problematiky a šikany, stejně tak podobně hodnotí závažnost cigaret a alkoholu. Problematiku drog a šikany mladí lidé hodnotí jako závažnou, naopak k cigaretám a alkoholu se staví shovívavěji.

Osobní zkušenost se šikanou

Osobní zkušenost s některou z forem šikany má více jak jedna polovina žáků berounských základních a středních škol. Více jak jedna třetina se již setkala s oběma formami šikany – a to se šikanou psychickou a se šikanou fyzickou. Šikana je mezi lidmi této věkové skupiny spjata především se školním prostředím.

Osobní zkušenost s psychickou šikanou

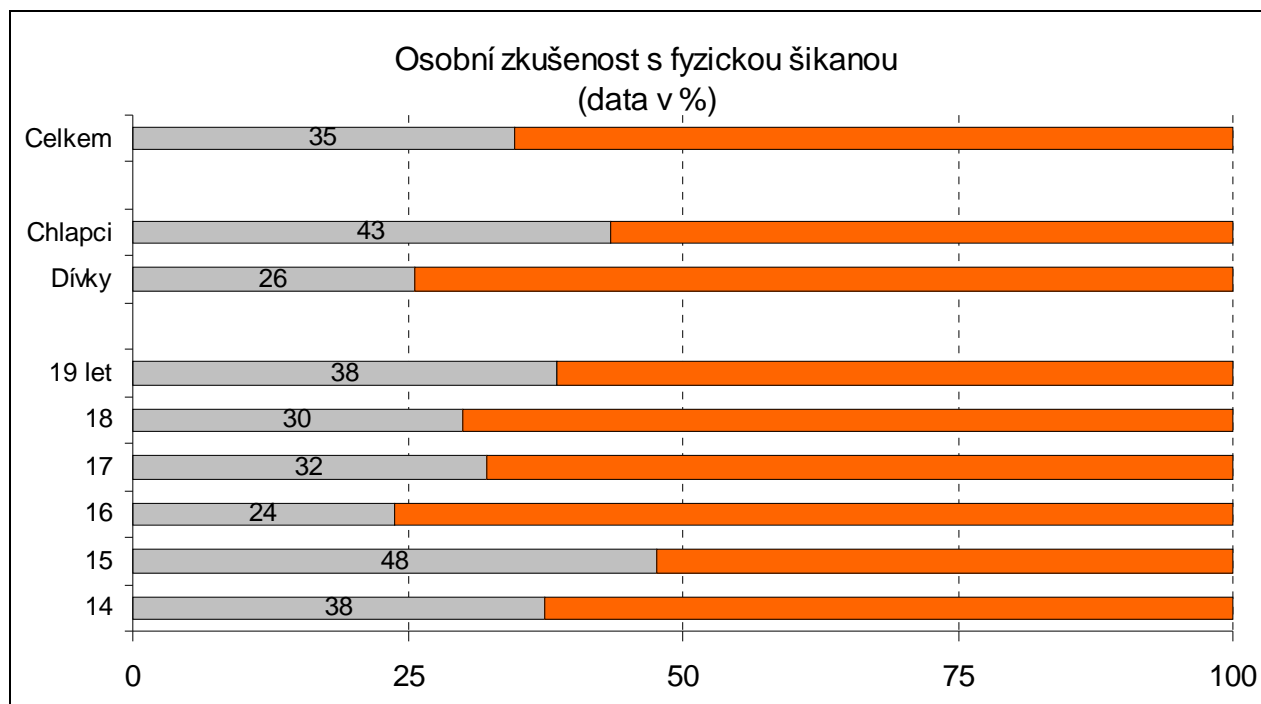

Osobní zkušenost s psychickou šikanou má necelá polovina mladých lidí. V rámci zkoumaného vzorku jsme nezaznamenali statistické rozdíly mezi chlapci a dívkami, mezi respondenty mladšími a těmi staršími.

Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

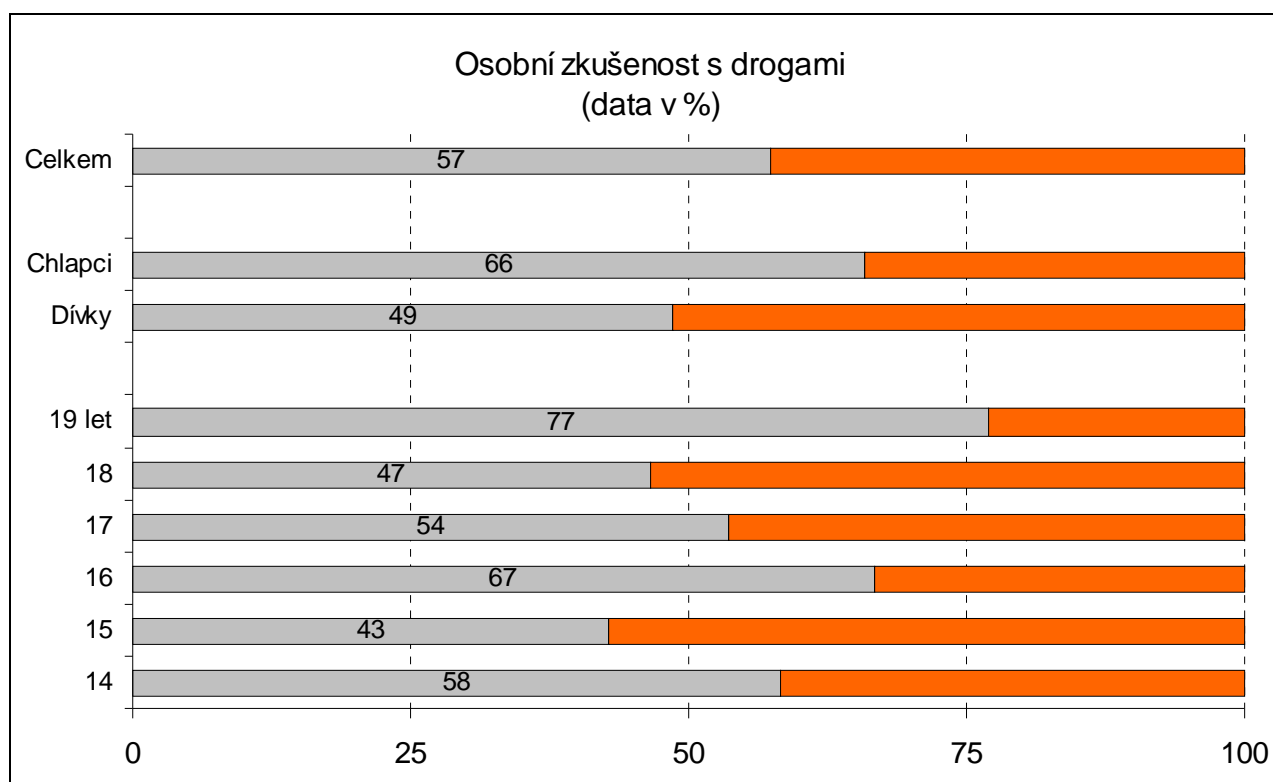
Osobní zkušenost s fyzickou šikanou

Fyzická šikana má velmi často podobu úmyslného fyzického napadání či manipulace slabšího spolužáka. S touto formou šikany **se setkala více jak polovina studentů** středních škol a žáků vyšších ročníků škol základních. Rozdíly mezi zkušenostmi chlapců a dívek se v tomto případě prokázaly jako statisticky významné – s fyzickou šikanou má osobní zkušenost dvě třetiny chlapců ve věku 14 – 19 let a necelá jedna polovina dívek v tomto věku.

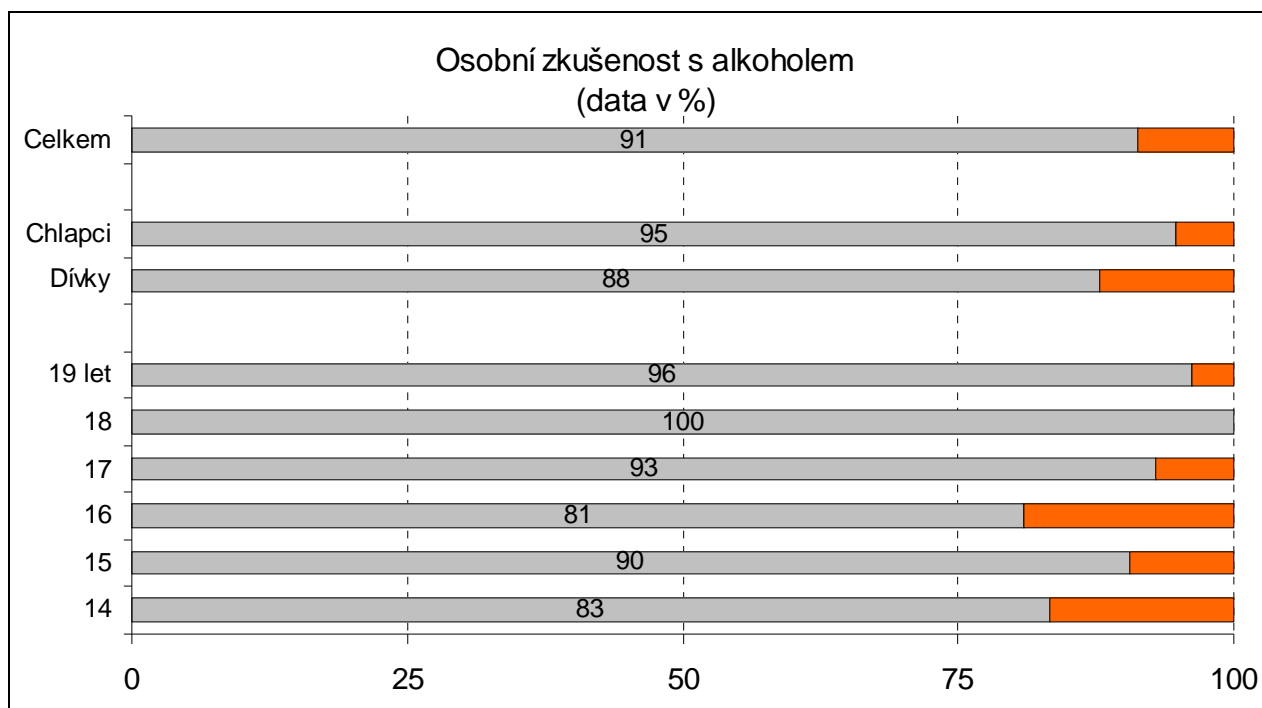
Osobní zkušenost s drogami

Minimálně jednorázovou zkušenost s nelegální drogou má více jak polovina mladých lidí ve věku 14 – 19 let. Zaznamenali jsme statisticky významný rozdíl mezi chlapci a dívkami, v tomto věku mají zkušenosti s drogou dvě třetiny chlapců ve srovnání s necelou polovinou dívek, rozdíl tedy činí celých 17 procentních bodů. Zkušenosti s drogami také přibývají s věkem, do svých 20 let minimálně jednou s drogou experimentují čtyři pětiny Berouňáků.

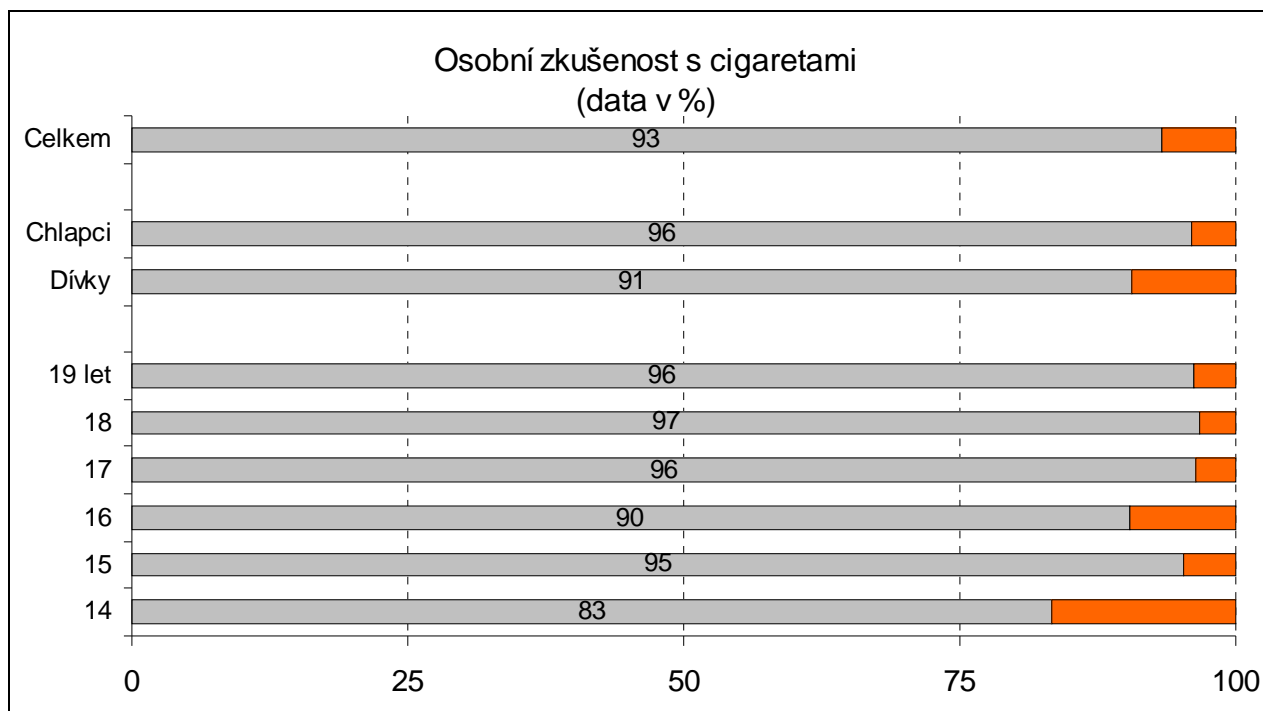
Osobní zkušenost s alkoholem

Alkohol do svých 19 let ochutná většina mladých lidí, většina z nich své první zkušenosti nasbírá již do svých 14 let. Chlapci a dívky mají zkušenosti s alkoholem velice podobné.

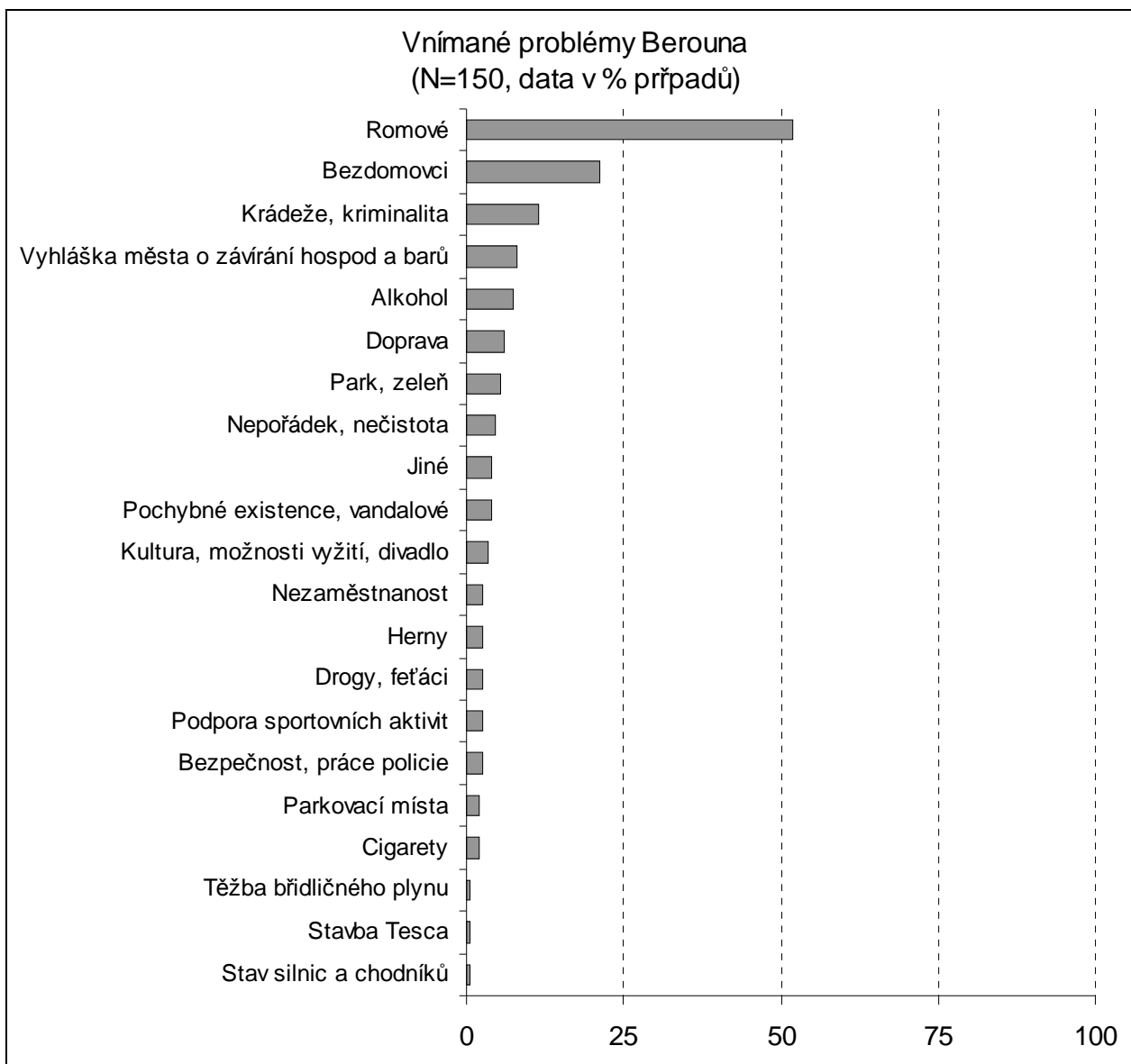
Osobní zkušenost s cigaretami

Zajímavé je, zjištění, že děti **první zkušenosti s cigaretou získávají do 15 let**. Od 15 let se pak podíl těch, kteří alespoň jedinkrát cigaretu ochutnali již významně nemění. Rozdíl mezi chlapci a dívkami je z tohoto pohledu opět zanedbatelný.

4.4. Problémy města

Jako nejzávažnější problém města mladí lidé vnímají chování rómských obyvatel. Tato problematika se zdá zásadní více jak jedné polovině žáků a studentů ve věku 14 -19 let.

Navrhovaná řešení vnímaných problémů

Velmi zajímavý je rozdílný přístup mladých lidí k rómské a bezdomovecké populaci. Pokud mladí lidé navrhují způsoby, jak řešit rómskou problematiku, převládají represivní řešení:

Problém – Rómové (N=78)	
Deportace, vystěhování	38 %
Odebrat sociální dávky	18 %
Hlídky policejní, řešit s policií	5 %
Zabavit (kroužky, sport), napravit, začlenit	4 %
Pracovní místa, příležitosti	3 %

Naproti tomu v případě osob bez přístřeší mezi nejčastější návrhy patří možnosti pomoci této specifické skupině obyvatelstva:

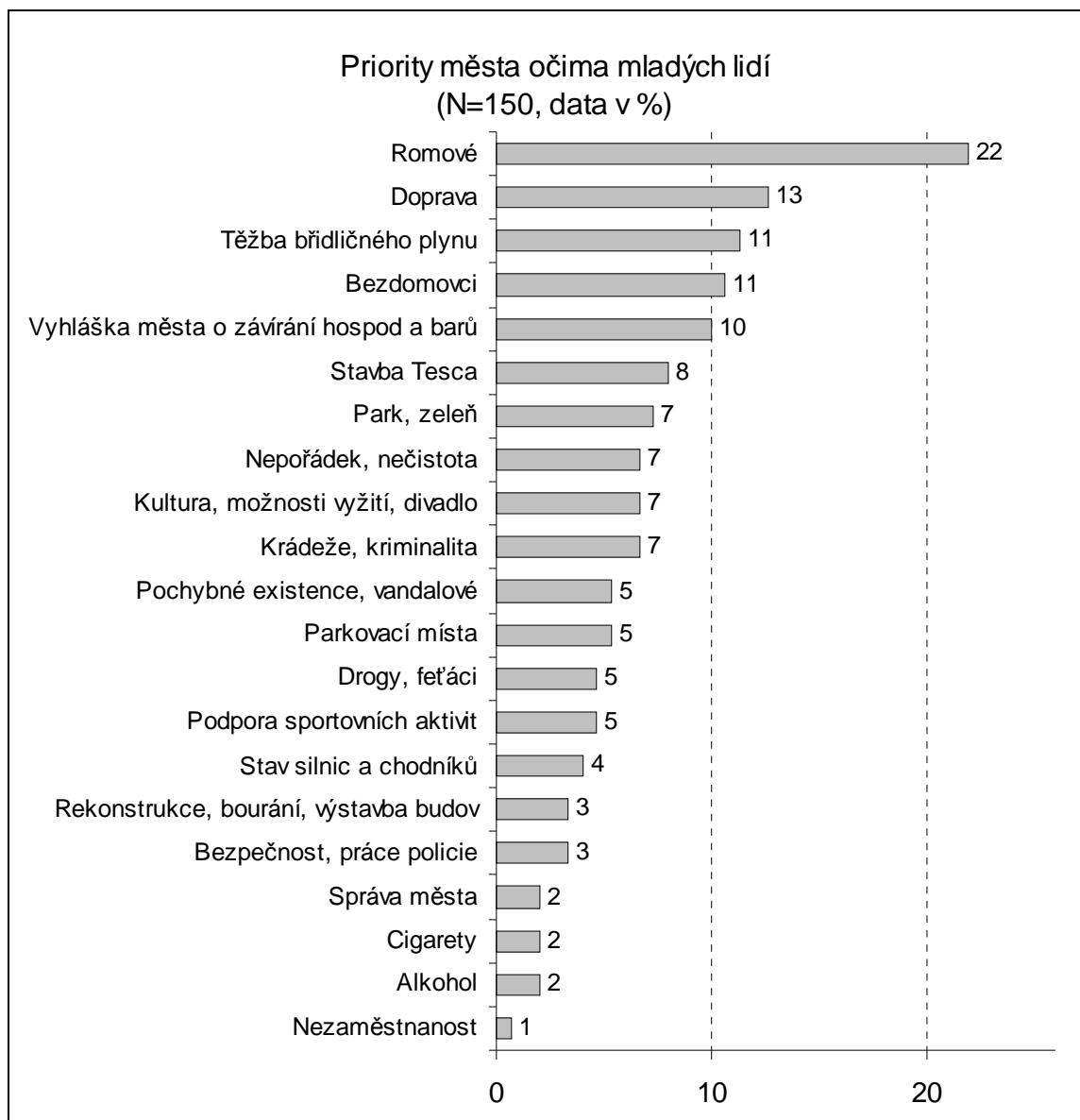
Problém – BEZDOMOVECTVÍ (N=32)	
Azylové domy	38 %
Pracovní místa, příležitosti, veřejné práce	25 %
Hlídky policejní, řešit s policií	20 %

Z výše uvedeného se potvrzují trendy současné doby, mladí lidé jsou k specifickým skupinám obyvatelstva tolerantnější než byla generace jejich rodičů, máme na mysli například právě osoby bez přístřeší, ale i národnostní menšiny nebo například osoby s opačnou sexuální orientací. Tato, v porovnání vyšší míra tolerance, však již neplatí v případě Rómů. Mladí lidé velmi často rómskou menšinu kritizují a jejich pohled se zásadně neliší od pohledu starších generací, ba naopak – některá nabízená řešení, které mladí lidé k tématu rómské otázky navrhovali, se velmi často blížily k silné xenofobii a rasismu.

Problematiku bezpečnosti ve městě by mladí lidé řešili především navýšením policejních hlídek a instalací kamerového systému:

Problém – KRÁDEŽE, KRIMINALITA (N=17)	
Hlídky policejní, řešit s policií	40 %
Kamerové systémy	25 %

4.5. Priority města očima mladých lidí

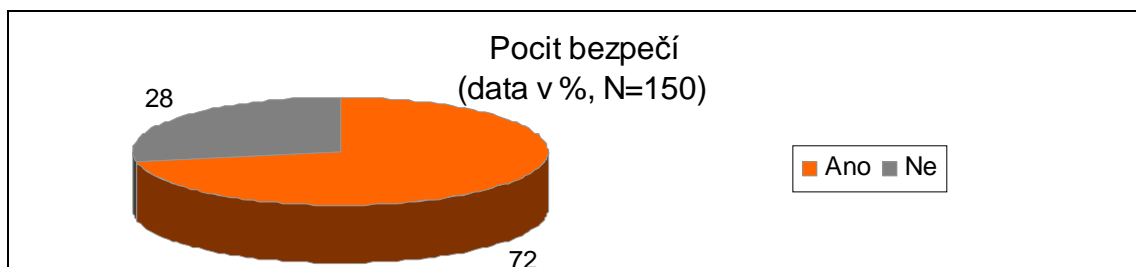

Jak jsme očekávali, většina vnímaných aktuálních priorit města velmi úzce souvisí s vnímanými problémy města. Vedení města by tedy mělo především problémy řešit. **Jako hlavní téma se tedy objevuje opět rómská problematika a problematika osob bez přístřeší.**

Problematiku Rómů by v první řadě řešila jedna pětina mladých obyvatel Berouna, problematiku bezdomovecké populace pak jedna desetina.

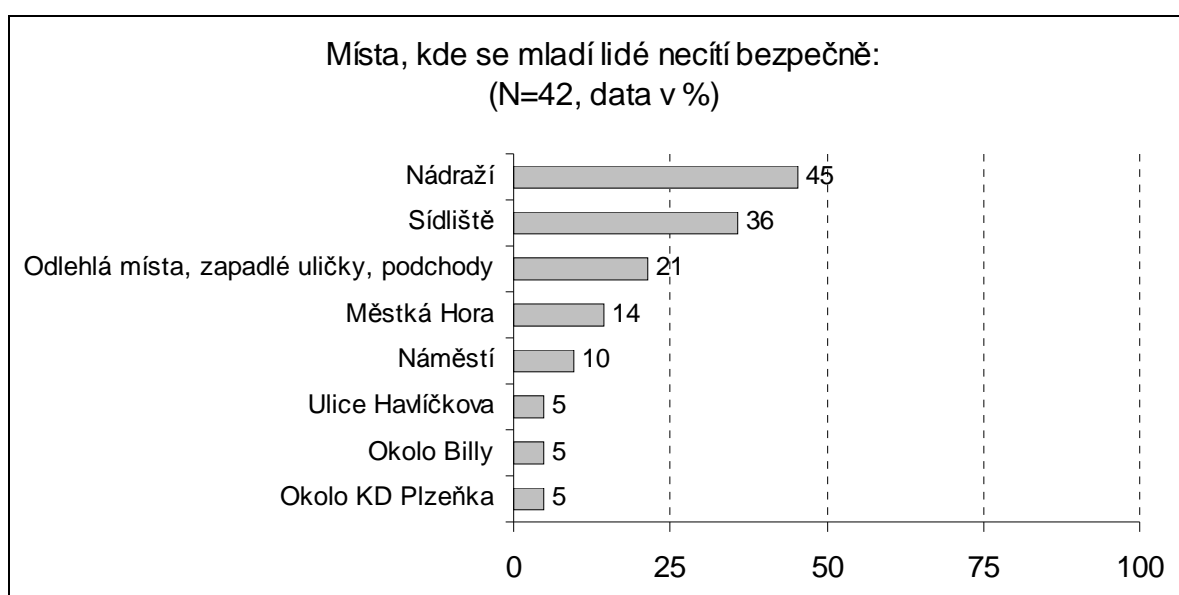

4.6. Subjektivně vnímaná míra bezpečnosti ve městě

Těch, kteří se bezpečně v Berouně necítí, je mezi mladými lidmi ve věku 14 – 19 let necelá jedna třetina. Toto považujeme za alarmující zjištění především z toho důvodu, že mladí lidé tráví venku v ulicích, v parcích či na volně přístupných hřištích mnohem více času než lidé starší.

Kde se cítí být ohroženi

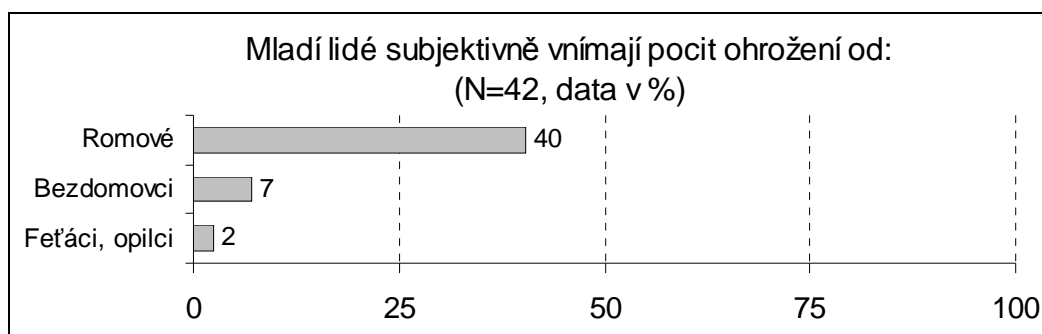
Z výzkumu vyplynuly tyto problematické lokality:

- **nádraží**, poloha mimo vlastní centrum města a přítomnost osob bez přístřeší;
- **sídliště** především v souvislosti s jeho rómskými obyvateli;
- parky, podchody, odlehlá místa jsou všeobecně vnímány jako místa, kde lidé nemají pocit bezpečí;
- okolí supermarketů v souvislosti s výskytem bezdomovců
- centrum města v souvislosti s rómskou menšinou a osobami bez přístřeší.

Důležité je zmínit, že může být rozdíl v tom, kde se mladí lidé cítí nebezpečně a kde je pravděpodobnost ohrožení opravdu vyšší.

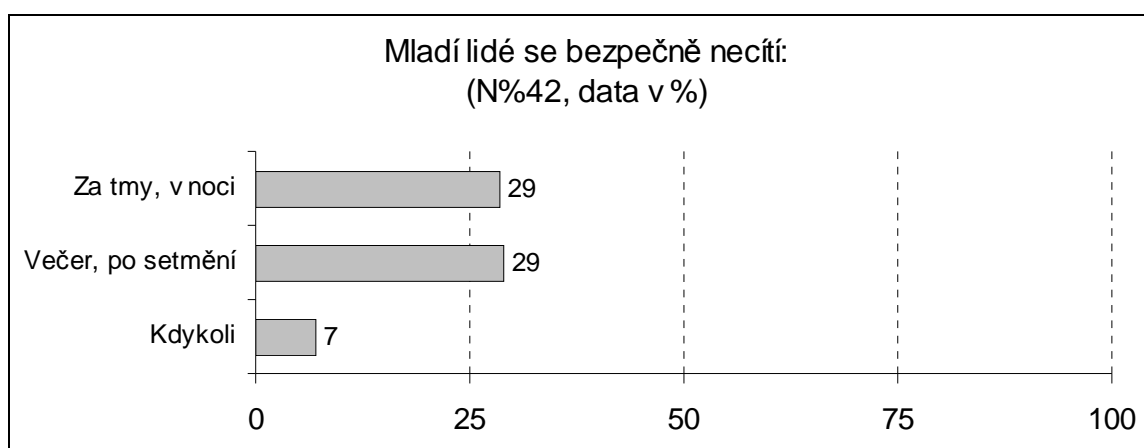
Vypracováno pro potřeby projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“

Kdo ohrožuje

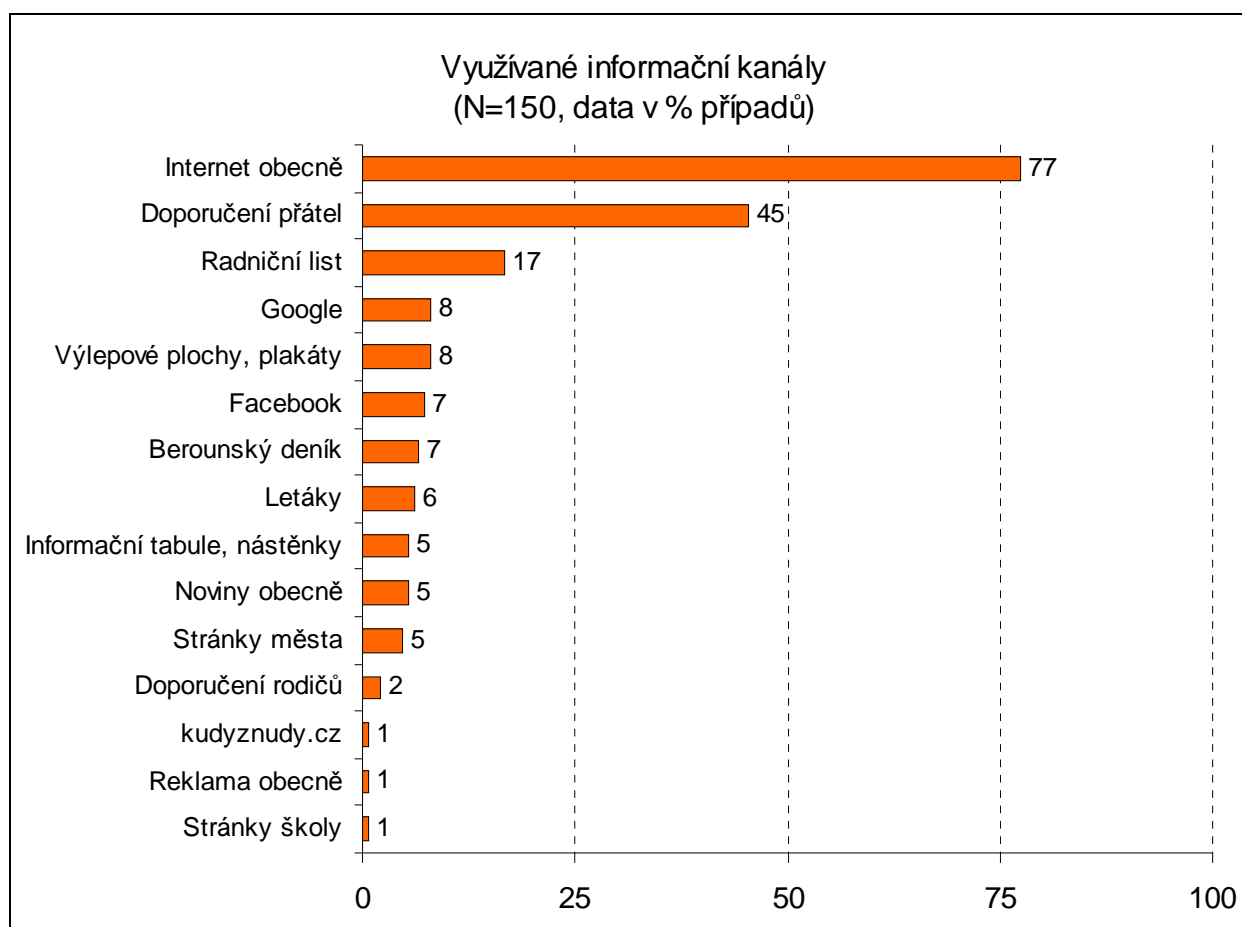
Největší strach mají mladí lidé z Rómů. Následují bezdomovci, opilci a drogově závislí.

Kdy se cítí být ohroženi

Šero, tma, večery a noci jsou všeobecně vnímány jako doba, kdy se lidé cítí méně bezpečně než za dne.

4.7. Informační kanály

V dnešní době se mladým lidem nabízí spousta možností k vyhledávání informací.

V době všudy přítomného internetového připojení mladí lidé vyhledávají informace především právě na internetu. Na **internetu**⁴ hledá informace o volnočasových aktivitách v Berouně více jak čtyři pětiny mladých lidí (83 %). Tento informační zdroj má však úskalí – na internetu lidé v současné době najdou vše, problém je však si ze záplavy kvalitních i méně kvalitních informací vybrat, to co potřebujeme.

— Druhým významným zdrojem pak zůstávají **ústní doporučení od známých a kamarádů**. Takto získává informace více jak polovina mladých lidí.

Za důležité zjištění považujeme zjištění, že jedna pětina mladých lidí hledá aktuální informace o nabídce volnočasových aktivit v Radničních listech, jedna desetina pak sleduje výleповé plochy města.

⁴ V tomto případě jsme pod tento informační zdroj jsme zahrnuli internet obecně + ostatní uvedené webové portály.

4.8. Použitý dotazník

**DATUM
DOTAZOVÁNÍ**

--	--	--	--

ČÍSLO DOTAZNÍKU
**JMÉNO
TAZATELE**

--

Dobrý den/AHOJ, byl/a bych rád/a, kdybys mi věnoval/a 10 až 15 minut a zodpověděl/a několik otázek. Nejsou žádné správné a špatné odpovědi, zajímá nás pouze tvůj názor. Dotazník je anonymní, výsledky se nebudou nikde a nikdy spojovat s tvou osobou. Za ochotu předem děkujeme.

Q1. Jsi spokojen/a s možností trávení volného času v našem městě?

Rozhodně ano	1	
Spíše ano	2	
Spíše ne	3	
Rozhodně ne	4	

Q2. Jak ty osobně trávíš nejčastěji svůj volný čas? A kde?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI.	2a	2b

Q3. Jak ty osobně trávíš nejraději svůj volný čas? A kde?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI.	3a	3b

Q4. Pokud se zamyslíš nad svými kamarády, spolužáky, známými, které zájmové či volnočasové aktivity tví vrstevníci vyhledávají?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY POSTŘEHY DOTAZOVANÉHO.	

Q5. Napadá tě v této souvislosti, co tady v Berouně pro mladé lidi v tvém věku chybí? Které zájmové či volnočasové aktivity tady mladí lidé postrádají?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY POSTŘEHY DOTAZOVANÉHO.	

Q6. A co tady chybí tobě osobně nejvíce?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI.	

Q7. S kterými zájmovými a volnočasovými organizacemi (školami, sportovními oddíly apod.) máš zkušenost? Od kterého roku se této aktivitě věnuješ? *Případně:* Kdy jsi do tohoto kroužku/oddílu chodil? Můžeš tento kroužek/aktivitu oznámkovat? A můžeš oznámkovat organizaci, pod kterou kroužek spadá? *Pokud respondent kroužek navštěvuje:* Je něco, co by se podle tebe dalo vylepšit? *Pokud již ne:* Proč tam již nechodíš?

7a. Organizace NÁZEV (kroužek, oddíl)			7b. Spokojenost		7c.	
Název	Kód	Časový údaj	Známka aktivity	Známka organizace	Návrhy na případná zlepšení/ Důvody ukončení činnosti	Kód

Q8. Napadá tě v této souvislosti nějaká volnočasová aktivita, kterou bys rád/a provozoval/a a z nějakého důvodu nemůžeš? Pokud ano, o jakou aktivitu se jedná a z jakého důvodu se této aktivitě nemůžeš věnovat?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI.	8a.	8b.

Q9a. Teď změním téma, zajímalo by mě, zda jsi se již ty osobně setkal/a se šikanou, drogami....

9b. Dokážeš tyto jevy seřadit podle jejich závažnosti? *Seznam opět přečtěte!*

(1 – nejvíce závažné, 2–5 stupnice závažnosti problému, 9 – tento problém respondent za závažný nepovažuje)

9c. Napadá tě, jak se tato problematika dá řešit?

	ANO	NE	Závažnost	Návrhy na řešení problému
Psychickou šikanou	1	2		
Fyzickou šikanou	1	2		
Drogami	1	2		
Alkoholem	1	2		
Cigaretami	1	2		

Q10. Zkus se nyní ještě jednou, nyní již obecněji, zamyslet nad tím, co tebe a tvé vrstevníky tady v Berouně trápí. A zkus zároveň i navrhnout, jak by se daný problém dal řešit:

10a.PROBLÉMY	10b.NÁVRHY NA ŘEŠENÍ
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Q11. Nyní bych se chtěl/a zeptat na zdroje informací, které používáš, když hledáš, kam jít, do jakého kroužku se přihlásit apod. Kde tedy hledáš informace o možnostech trávení volného času?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI DOTAZOVANÉHO.	

Q12. Představ si, že bys byl/a přizván/a do diskuse o prioritách města v souvislosti se všemi jeho obyvateli. Jaké témata k řešení bys vedení města navrhnul/a? Co myslíš, že trápí obyvatele Berouna především?

ZAPIŠTĚ PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY NÁMĚTY DOTAZOVANÉHO.	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Q13. Ještě bych se chtěl/a zeptat, zda se v našem městě cítíš bezpečně?

ANO	1 – pokračuj ot.15	
NE	2 – pokračuj ot.14	

Q14. Můžeš mi tedy říct, kde, kdy, s kým se necítíš bezpečně? Zajímají mě lokality, situace, zkušenosti..., prostě cokoli, co tě v této souvislosti napadne.

ZAPIŠTE PŘESNĚ A ČITELNĚ VŠECHNY ODPOVĚDI DOTAZOVANÉHO.

--	--

A na závěr bych se zeptal/a na několik statistických údajů, které potřebujeme znát pouze pro zpracování výsledků.

Q15. Respondent je muž, žena? **NEPTEJTE SE!**

Muž	1	
Žena	2	

Q16. Kolik je ti let?

ZAPIŠTE		
---------	--	--

Q17. Žiješ:

V úplné rodině – s oběma rodiči, případně s rodičem a jeho partnerem	1	
V neúplné rodině – tedy pouze s jedním rodičem	2	
S rodiči již nebydlím	3	
Jiné :	4	

Q18. Jaké je tvé socioekonomické zařazení?

Jsem student/studentka	1	
Již pracuji	2	
Studuji, zároveň i pracuji	3	
Jsem nezaměstnaný/á	4	
Jiné :	5	

Q19. Kde v Berouně bydlíš?

MĚSTSKÁ ČÁST:		
---------------	--	--

PODĚKUJTE ZA ROZHOVOR.

5. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

1. Podle možnosti rozšiřovat síť veřejných hřišť a sportovišť.

Velmi žádané jsou jakékoliv venkovní prostory na provozování „kolečkových“ aktivit, tj. např. trasy pro in-line bruslení, skate parky, crossové dráhy, cyklotrasy s přírodními překážkami apod. Bylo by vhodné plánovat tento prostor již spolu s jeho budoucími uživateli – tedy společně s mladými lidmi, kteří nejlépe vědí, co a jak jim bude nejlépe vyhovovat.

Zvážit vyhrazení prostoru pro sport starších dětí v parku v sousedství pískovišť a hřišť pro menší děti. Zájmy a preference těchto skupin se zjevně kříží.

2. Podporovat poskytovatele volnočasových aktivit, rozšiřovat nabídku volnočasových aktivit na základě jejich finančních možností, podpořit děti, kteří mají zájem začít s organizovanou aktivitou ve starším věku

U dívek je zájem především o taneční kroužky, chlapci preferují týmové sporty, velmi žádaný se zdá být floorball.

Na kroužky lze zvát prostřednictvím členů oddílů a kroužků (např. Přiveď s sebou příště svého kamaráda).

3. Podpora nízkoprahových zařízení

Mládeži chybí především prostor, kde by mohla provozovat své neorganizované volnočasové aktivity. Ideální by bylo, aby v rámci těchto aktivit byla „pod dozorem“ dospělé, pro ně důvěryhodné, osoby. Nízkoprahové zařízení pak slouží k eliminaci asociálních jevů, počínaje užíváním návykových látek, přes rostoucí nebezpečí agresivity v ulicích až po závažnou kriminální činnost, která stojí v závěru.

4. Realizovat akce, které by měly za cíl **kulturní vyžití** sledované věkové skupiny obyvatel – hudební programy, filmové produkce, besedy na zajímavá témata apod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

5. Podpora volnočasových aktivit mládeže v kulturní oblasti

Velmi vhodné řešením pro danou lokalitu by byl prostor, který by dětem a mladým lidem nabídl volnočasové využití hudebního, kulturního a podobného charakteru. Mohlo by se jednat o klubovnu-neformální komunitní centrum, kde by mohli mladí lidé provozovat své neorganizované volnočasové aktivity – bowling, taneční večery, filmové produkce apod.. Ideální by opět bylo, aby v rámci těchto aktivit byli „pod dozorem“ dospělí, pro ně důvěryhodné osoby. Tento prostor může být samozřejmě spojen s již fungujícím nízkoprahovým zařízením.

6. Zvýšit bezpečnost ve městě

Monitorovat vybrané lokality. Bezpečnost zvýšit prostřednictvím spolupráce s Městskou policií, případně zvážit instalaci kamerového systému.

7. Zvýšit povědomí dětí o nebezpečí různých forem šikany – např. **kyberšikany**, preventivní programy na školách zaměřit na tento problém. Zaměřit se nejen na žáky, ale zvýšit i informovanost učitelů.

8. **Zvýšit zájem o děti**, které procházejí složitou životní situací, jako je např. rozvod či rozchod rodičů. Za vhodné považujeme rozšíření poradenských a psychologických služeb pro rodinu, děti a mládež.

9. **Podporovat poradenské služby** (rodinné, terapeutické, mediační).

10. Jednat se zdravotními pojišťovkami o zřízení ambulance dětského psychiatra.

11. Na **webové stránky** města umístit sekci s informacemi určeným mladým lidem. Tyto stránky by je mohly informovat nejen o všech možných aktivitách, kulturních akcí apod., ale mladí lidé by na nich měli mít možnost najít odkazy na poskytovatele služeb, a to nejen sociálních, zaměřených na tuto skupinu obyvatel.

12. Zaměřit se na řešení **rómské problematiky ve městě** v souvislosti s rasistickými projevy majoritní populace, která má k Romům spíše odmítavý a nedůvěřivý postoj a má z Romů často strach. Velmi často však strach panuje na obou stranách – i rómské děti mohou mít strach z těch nerómských. Za první krok k řešení tohoto problému považujeme s dětmi otevřeně diskutovat o tom, jak Romové žijí v této zemi a jaké mají problémy. Děti by se neměly seznamovat jen s negativy, ale i z pozitivy rómské menšiny, další způsob může být například setkávání romských a neromských dětí a mládeže nebo multikulturní besedy a přednášky na školách. Cílem by mělo být porozumět rozdílnému chování příslušníků dané menšiny.